

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет хореографічного мистецтва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня Магістр

зі спеціальності 024 Хореографія

на тему: " СТВОРЕННЯ ХОРЕОГРАФІЧНИХ КОМПОЗИЦІЙ НА ОСНОВІ
УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ "

Склад кваліфікаційної роботи:

- теоритична частина творчого проєкту
- творчий проєкт – хореографічна композиція

“Лісова Пісня”

виконавець: здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня
денної /заочної форми навчання

Валерія МЕЛЬНИК

керівник кваліфікаційної роботи:
доцент, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри сучасної та бальної хореографії

Ольга ХЕНДРИК

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1.АНАЛІЗ НАУКОВИХ ТА СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ДЖЕРЕЛ З ХОРОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ "ЛІСОВА ПІСНЯ"	
1.1 Хореографічна композиція як форма вираження мистецтва через танець...	
1.2 Символізм та його відображення у хореографії.....	
1.3 Емоційна виразність та психологічний аспект хореографічної композиції..	
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНИХ АНАЛОГІВ ТА ПРОТОТИПІВ ТВОРЧОГО ПРОЕКТУ.....	
2.1 Балетна постановка Нальї Скорульської «Лісова пісня».....	
2.2 Балетна постановка Віктора Литвинова «Лісова пісня».....	
2.3 Аарон Ватсон хореографічна композиція «Wheelchair Dance Project».....	
ВИСНОВКИ.....	
ТВОРЧИЙ ПРОЕКТ	
РОЗДІЛ 1. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ “ЛІСОВА ПІСНЯ”	
1.1 Основні характеристики хореографічного твору	
1.2 Дійові особи та їхня стисла характеристика.....	
1.3 Лібрето.....	
1.4 Розгорнутий зміст хореографічної сюїти	
1.5 Драматургія хореографічної композиції.....	
1.6 Музичний аналіз.....	
1.7 Костюми.....	
1.8 Реквізити.....	
1.9 Світлова партитура	
РОЗДІЛ 2. ПОСТАНОВЧИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ “ЛІСОВА ПІСНЯ”	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Актуальність. Необхідність збереження та популяризації української культурної спадщини в умовах глобалізації, яка часто сприяє уніфікації культурних цінностей. Український фольклор є важливим елементом національної ідентичності та потужним джерелом художнього натхнення. Його інтеграція у сучасне хореографічне мистецтво дозволяє не тільки зберігати автентичні традиції, але й розвивати нові форми мистецького вираження. Танцювальні композиції, побудовані на фольклорних мотивах, здатні передати символіку, емоції та ідеї, які є близькими для сучасного глядача, і водночас сприяють культурному збагаченню та естетичному вихованню.

Український фольклор є одним із найважливіших компонентів національної культурної спадщини, який упродовж століть формував етнічну ідентичність, світогляд і естетичні цінності українського народу. Його багатство, символізм та емоційна насиченість надають потужний матеріал для наукових досліджень і творчих інтерпретацій у різних видах мистецтва, зокрема у хореографії. Хореографічні композиції, створені на основі українського фольклору, дозволяють глибше зрозуміти і переосмислити традиційні образи та теми через мову руху, зберігаючи їхню автентичність і водночас адаптуючи до сучасного контексту.

Особливої уваги заслуговує адаптація фольклорних мотивів до сучасного сценічного мистецтва, що відкриває нові перспективи для хореографії та забезпечує її актуальність у культурному просторі. Інтеграція фольклору у сучасне хореографічне мистецтво передбачає створення композицій, які гармонійно поєднують традиційні елементи із сучасними техніками танцю. Це дозволяє розширити художні можливості постановки, підкреслити багатогранність фольклорного змісту і зробити його зрозумілим для аудиторії різних поколінь. Використання сучасних сценічних засобів, таких як освітлення, музичні а

Створення хореографічних композицій на основі українського фольклору дає змогу розкрити його багатогранність і значущість, передати глибокий символізм і вічні теми через мову танцю. Особливої уваги заслуговує адаптація фольклорних мотивів до сучасного сценічного мистецтва, що відкриває нові перспективи для хореографії та забезпечує її актуальність у культурному просторі.

Ідея протистояння природного і людського світу в творі реалізується через багатий спектр символів та метафор, які можуть оживати в хореографічних інтерпретаціях. Хореографія, як мистецтво руху, має можливість не лише відобразити цей конфлікт через сюжетні лінії, а й через пластичні образи, темпоритм та динаміку танцювальної композиції. Рухи та взаємодії танцівників здатні передавати внутрішній світ героїв, їхні приховані емоції, які важко виразити словами. Танцювальні рішення втілюють почуття та переживання персонажів, їхні внутрішні та зовнішні конфлікти, боротьбу з оточенням і світом.

Мета дослідження- є комплексний аналіз і узагальнення теоретичних підходів до створення хореографічної композиції, що базується на символічному та тематичному багатстві «Лісової пісні».

Об'єкт дослідження- є український фольклор як джерело художнього натхнення для створення хореографічних композицій у контексті сучасного сценічного мистецтва.

Завдання кваліфікаційного дослідження:

1. Проаналізувати фольклорні джерела, як основний матеріал для хореографічних композицій.
2. Узагальнити основні підходи до розробки хореографічної композиції.
3. Дослідити мистецький напрям символізм та його відображення у хореографії визначити емоційно-психологічний аспект хореографічної композиції. Визначити емоційно-психологічні аспекти хореографічної композиції.

4. Втілити розроблену хореографічну композицію, адаптувавши її до вимог сучасного сценічного мистецтва.

Практичне значення роботи. Отримані результати дослідження можуть слугувати основою для подальших творчих і наукових пошуків у галузі хореографії, пов'язаної із збереженням та популяризацією українського фольклору. Розроблені методики можуть бути застосовані у навчальному процесі хореографічних професійних колективах.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається з теоретичної частини творчого проекту (містить вступ, два розділи, в першому розділі три підрозділи, в другому розділі три підрозділи), творчого проекту (містить два розділи: композиційний та постановчий плани хореографічної композиції), висновків, списку використаних джерел (26 найменування). Загальний обсяг 60 сторінки.

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ НАУКОВОЇ ТА СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ХОРЕОГРАФІЧНОЮ КОМПОЗИЦІЄЮ “ЛІСОВА ПІСНЯ”

1.1 Хореографічна композиція як форма вираження мистецтва через танець.

Вид хореографічного мистецтва - бальний танець. Форма-хореографічна композиція, яка є розгорнутим танцювальним номером, що складається з різноманітних танцювально-пластичних елементів. Це зв'язок окремих частин та компонентів, таких як ритміка, динаміка, композиційний малюнок, які утворюють цілісну єдність, що розвивається за законами драматургії. [5]

У поняття хореографічної композиції входять співвідношення різноманітних танцювальних рухів, кроків і поз – елементів лексики – й розташування в просторі зокрема на сцені, паркеті чи танцювальному майданчику, елементів малюнка. Це два основні хореографічні компоненти, які вступають в складні взаємини зі сценарієм, музикою, світлокольоровим рішенням, творчим виконанням тощо. Крім того, ці компоненти знаходяться в достатньо складному взаємозв'язку між собою, де може превалювати той чи інший з них, де вони можуть взаємокомпенсуватися в цілому і залишувати один одного, але у всіх випадках повинні представляти єдине ціле.

Як зазначала видатна німецька хореографка Піна Бауш, у танці важливе не лише виконання рухів під музику, а й здатність танцівника передати свою інтерпретацію світу через рухи. Бауш вважала, що важливіше побачити, як танцівник передає свою внутрішню картину через рухи, а не просто виконувати рухи без чіткої концепції чи емоційного вкладу. [4]

Це підкреслює той факт, що танець є не лише технічним мистецтвом, а й глибоким художнім вираженням, де кожен рух є частиною більшої драматургії, що відображає емоції та внутрішні переживання.

Хореографічна композиція може бути визначена як унікальна форма мистецтва, де рухи тіла стають частиною складної взаємодії з іншими елементами вистави, такими як музика, світло та декорації. Цей синтез

створює можливість передавати емоції, ідеї та сюжети, що виходять за межі простого танцю. Як зазначала відома американська хореографка Марта Грем, танець є “прихованою мовою душі”. [3] У цьому контексті, танцівник стає не лише виконавцем, а й художником, що використовує своє тіло для побудови емоційної та сюжетної структури.

Один із основних компонентів хореографічної композиції — це музичний супровід, який встановлює ритм і атмосферу вистави. Музика не лише задає емоційний фон, але й допомагає підкреслити характер героїв, створюючи відчуття напруження або спокою. Обрання музичного супроводу для хореографічної композиції є важливим кроком, адже вона суттєво впливає на емоційну динаміку вистави. Український хореограф В'ячеслав Хроменко наголошував, що синтез музики і танцю є ключем до глибини емоційної виразності та розвитку драматургії. [6]

Не менш важливим аспектом є сценічний простір. Оформлення сцени, включаючи костюми, декорації та освітлення, має велике значення для створення цілісного образу вистави. Як стверджував український хореограф Олександр Шеремет, сцена є простором, де рухи танцівників взаємодіють з навколишнім світом, тому кожен елемент сценічного оформлення має підкріплювати рухи і створювати необхідну атмосферу для розкриття емоцій та концепцій вистави. [9]

Хореографічна композиція є потужним інструментом самовираження. Вона дозволяє митцям досліджувати складні соціальні, культурні та психологічні теми. Хореографи можуть використовувати танець для вираження складних емоцій, які можуть бути важкими для усвідомлення, адже рухи танцівників можуть зобразити переживання, що не завжди можна передати словами. Цей унікальний вид мистецтва відкриває нові шляхи для розуміння внутрішнього світу людини і служить потужним засобом комунікації без слів. Хореографія також відображає соціальні проблеми, культурні ідентичності та особисті переживання, служачи каналом для дослідження таких тем, як дискримінація, гендерні питання та соціальна нерівність.

Завдяки експериментам з формою, стилем, рухами і музикою, хореографи можуть пропонувати нові перспективи для розуміння складних соціальних явищ, що підкреслює постійний розвиток цього виду мистецтва. Як зазначав Іван Кожухар, хореографія має можливість не лише ставити питання, але й знаходити нові шляхи для розв'язання соціальних проблем, впливаючи таким чином на культурний ландшафт суспільства. [1]

Отже, хореографічна композиція є унікальним видом мистецтва, що об'єднує різні жанри, створюючи синтез танцю, театру, музики, живопису і літератури. Вона є не лише способом вираження емоцій, а й потужним засобом комунікації, що дозволяє досліджувати внутрішній світ танцівників і пропонувати нові способи пізнання навколишнього світу. Через хореографічну композицію танець здатний вразити глядача, відкриваючи нові горизонти для розуміння та взаємодії, що значно впливає на культурний розвиток суспільства.

Павло Вірський, видатний український хореограф, розглядав хореографічну композицію як самостійний вид мистецтва, що поєднує естетичну виразність руху, національну традицію та емоційний вплив. На його думку, композиція є не просто структурованим набором танцювальних елементів, а цілісною драматургічною системою, здатною відобразити глибокі ідеї та передати національний колорит. Вірський акцентував увагу на необхідності наявності художньої ідеї, яка визначає зміст і форму хореографічного твору, а також його ритмічну організацію. Він підкреслював, що хореографія повинна бути міждисциплінарним мистецтвом, де гармонійно взаємодіють музика, сценографія та костюми, створюючи багатовимірний художній образ. [3]

Особливого значення Вірський надавав синтезу народного танцю з сучасними хореографічними прийомами. Він вважав, що національні танцювальні традиції є важливим джерелом натхнення для створення композицій, які одночасно зберігають автентичність та відповідають потребам сучасної аудиторії. [25] На думку Вірського, хореограф повинен володіти якостями художника, драматурга та музиканта, щоб досягти

гармонійності й художньої завершеності в своїй роботі. Таким чином зміст твору “Лісова пісня” драма-фієрії Лесі Українки можна переробити, щоб адаптувати його для бальної хореографії, зберігаючи при цьому основні моменти та емоційні аспекти оригінального сюжету з новітніми формами вираження. Завдяки елементам бальної хореографії, хореографічна композиція “Лісова пісня” може не лише зберегти свою класичну основу, але й доповнюватися новими інтерпретаціями, які відкривають нові можливості для розуміння твору в контексті сучасного мистецтва, зберігаючи його глибину і актуальність для нових поколінь глядачів. [21]

У підсумку, адаптація хореографічної композиції “Лісова пісня” для сучасної бальної хореографії, з інтеграцією новітніх танцювальних технік та технологічних елементів, дає змогу не тільки зберегти глибинний зміст оригінального твору, але й надати йому нову емоційну та естетичну значущість. Поєднання класичних мотивів з сучасними танцювальними стилями відкриває нові можливості для вираження внутрішнього світу персонажів, їхнього конфлікту та гармонії, зокрема через контексти війни та руйнування. Тема війни може бути інтегрована у хореографію як метафора боротьби між духовним і матеріальним світом, що підсилює значення любові, боротьби та трагедії в умовах соціальних та культурних потрясінь. Таке поєднання дозволяє зберегти основні ідеї твору, які відображають єдність людини і природи, а також конфлікти, що виникають через зовнішні та внутрішні катаклізми. Хореографія “Лісової пісні” в такому контексті стає потужним засобом емоційної комунікації з сучасною аудиторією, надаючи твору універсальне значення, глибину та актуальність у сучасних умовах.

Центральною темою «Лісової пісні» є кохання між Мавкою, лісовою істотою, та Лукашем, молодим селянином, що символізує складну взаємодію між природою та людськими прагненнями. У контексті сучасної інтерпретації твору Центральною темою «Лісової пісні» є кохання між Мавкою, лісовою істотою, та Лукашем, молодим селянином, що символізує складну взаємодію між природою та людськими прагненнями. У контексті сучасної інтерпретації твору додано тему війни, що також є важливими для

розуміння внутрішніх конфліктів героїв і зіткнення з зовнішніми силами, які загрожують гармонії та природному порядку. Хореографічні елементи, що відображають фізичну взаємодію персонажів, стають також засобом для передачі емоційних переживань, спричинених війною, що є актуальним контекстом для сучасних постановок. Танцювальна хореографія підкреслює не лише глибину почуттів і внутрішніх конфліктів, але й передає трагізм та біль, викликані зовнішньою агресією, що розриває гармонію між природним і людським світами.

Хореографія в «Лісовій пісні» використовує різні стилі та техніки, що дозволяють створювати пластичні образи, які не лише відображають персонажів, але й символізують природні стихії, такі як вітер і вода, а також елементи, пов'язані з війною та насиллям. Рухи, що мають легкість і плавність, втілюють гармонію з природним світом, тоді як різкі, агресивні рухи, що нагадують насильницькі або деструктивні процеси, відображають наслідки війни, зруйновані долі та психологічні стани героїв. Важливою частиною є створення танцювальних образів, що втілюють не тільки боротьбу внутрішніх сил персонажів, а й зіткнення з зовнішніми загрозами, які спричиняють глибокі соціальні та психологічні потрясіння.

Музика в «Лісовій пісні» також важливою мірою сприяє передачі атмосфери війни та емоцій, що супроводжують цю тему. Правильно підібрана музика може підсилювати відчуття тривоги, страху, трагедії, що виникають у процесі війни, а також посилювати драму, виражену через хореографічні номери. Музичний супровід може також слугувати засобом для підкреслення контрасту між природною гармонією і насиллям, що вносить війна, надаючи глядачеві можливість зануритися у контекст драми, відчуваючи не лише емоційне напруження, а й глобальні зміни в атмосфері твору.

Хореографічні елементи створюють візуальну мову, що дозволяє без слів передавати складні емоції та теми, пов'язані з війною. Завдяки рухам танцівників, взаємодії з простором і музичним супроводом глядачі можуть відчути складні емоційні стани, що виникають через війну, — від тривоги та

болю до надії та спокутування. Хореографічні рішення втілюють не тільки внутрішній світ героїв, їхні переживання та бажання, але й передають загальну атмосферу боротьби, руйнування та відновлення, що є важливими аспектами в контексті сучасної інтерпретації «Лісової пісні». Розгляд теми війни через призму хореографії дозволяє створити додаткову глибину в образах, що відкриває нові можливості для трактування твору в умовах сьогодення, коли війна впливає на кожну людину і змінює її внутрішній стан. [10]

У висновку можна стверджувати, що хореографічна інтерпретація «Лісової пісні» Лесі Українки є складним і багатогранним процесом, який вимагає не тільки технічної майстерності, але й глибокого художнього осмислення внутрішнього світу персонажів. Тема кохання, яка є центральною у творі, набуває особливого значення, оскільки через хореографічні елементи передаються не лише емоційні переживання героїв, а й соціальні та екологічні конфлікти, зокрема, відображення боротьби між природним і прагматичним світом. [15]

Додавання теми війни відкриває нову перспективу для глибшого осмислення людських трагедій, що виходять за межі індивідуальних переживань і стають частиною колективної історії. Війна, хоч і не є безпосередньо частиною сюжету «Лісової пісні», проте через хореографічну інтерпретацію може бути використана для підсилення драматизму, вираження болю, втрат і прагнення до гармонії. Взаємодія рухів, музики та сценографії дозволяє створити візуальну мову, яка сприяє глибшому розумінню внутрішніх конфліктів персонажів і загальних соціальних катаклізмів.

Таким чином, хореографія в «Лісовій пісні» не лише відтворює фізичну взаємодію персонажів, а й перетворює їхні переживання на універсальний художній образ, що викликає емоційний відгук у глядачів. Хореографічні елементи створюють візуальну мову, що дозволяє без слів передавати складні емоції та теми, пов'язані з війною. Це дозволяє підвищити емоційну глибину твору та посилити його значення у контексті культурної спадщини. Розгляд теми війни через призму хореографії дозволяє створити додаткову глибину в

образах, що відкриває нові можливості для трактування твору в умовах сьогодення, коли війна впливає на кожну людину і змінює її внутрішній стан.

1.2 Символізм та його відображення у хореографії.

Символізм, як стильова течія модернізму, з'явилася у Франції в 70-х роках XIX століття і набув поширення в українській літературі на початку XX століття. Характерними рисами цього напрямку є перетворення конкретних художніх образів на символи, що розкривають приховані взаємозв'язки між явищами та предметами. Головним теоретиком символізму вважають Шарля Бодлера, який відкрив людству систему зв'язків між явищами у світі. Символізм вирізняється кількома основними рисами: це протест проти традиційних моральних норм та усталених суспільних установок, прагнення до свободи творчості. Він надає великого значення естетичній формі, інколи навіть на шкоду змісту, що підкреслює витончену поетичну структуру творів. Важливу роль у символізмі відіграє естетика, зокрема, акцент на витончену поетичну форму, часто на шкоду змісту. Символісти також звертаються до екзотичних і заборонених тем, досліджують підсвідоме і психологічні явища, що створює атмосферу містичної таємничості. Крім того, символізм прагне вийти за межі матеріального світу, звертаючи увагу на глибину духовних переживань і внутрішнього світу людини.

Символізм, як художній напрямок, акцентує увагу на передачі ідей та емоцій за допомогою символів, метафор і образів. У хореографії цей підхід виконує надзвичайно важливу роль, адже танець, як форма мистецтва, має унікальну здатність втілювати складні думки і почуття, використовуючи рухи, пластичність та виразність тіла. На відміну від інших видів мистецтв, хореографія здатна передавати емоції та символіку не словами, а через фізичну мову тіла, жести та пози набувають символічного значення, що надає їй особливу виразність. [20]

Одним із основних елементів символізму, що проявляється у хореографії - рух. Кожен виконавець може нести своє значення через використання рухів, які стають метафорами для певних ідей, переживань або концепцій, що

неможливо передати словами. Чим більше акценту робиться на абстрактність і багатозначність, тим більше танець стає схожим на поезію чи живопис, де кожен елемент руху має свій глибокий зміст. Наприклад, легкі та плавні рухи часто символізують гармонію, спокій і єднання з природою. У той час як різкі, агресивні рухи можуть відображати конфлікти, боротьбу та внутрішні переживання персонажів. Завдяки різноманіттю стилів танцю хореографи можуть створювати багатогранні образи, що передають складні емоції, втілюючи внутрішній світ героїв.

У бальній хореографії символізм, хоча й не є основним напрямом, відіграє значну роль у вираженні глибоких емоційних станів і змістовних ідей. Відмінність бального танцю від інших стилів хореографії полягає в тому, що в ньому символізм використовується вибірково, здебільшого для передачі внутрішніх переживань персонажів або метафоричного відображення складних емоційних станів. Хореографи, працюючи в бальному стилі, не лише демонструють технічну майстерність танцівників, а й прагнуть передати глибину емоцій і почуттів через рухи, що символізують внутрішні конфлікти та напруження. [5]

Одним із яскравих прикладів застосування символізму в бальному танці є хореографічні постановки, основані на літературних або музичних творах, таких як балет “Кармен”, що черпає натхнення з однойменної опери Жоржа Бізе.[С120-134]. Хореографи, працюючи над цією постановкою, використовують символічні рухи для відображення пристрасті, ревності та трагедії, що охоплюють головну героїню. Танок тут стає не лише технічним засобом вираження, а й метафорою для складних стосунків між персонажами. Різкі та агресивні рухи підкреслюють ревність та боротьбу, тоді як контрасти в динаміці і температурі танцю додатково підсилюють драматизм сюжету. Таким чином, через хореографічні образи втілюється метафора внутрішніх конфліктів і пристрастей персонажів.

Цікаво, що символічне значення рухів у бальному танці також пов’язане з позами та формами, які танцівники приймають на сцені. Пластичність рухів часто виступає як візуальна метафора для вираження абстрактних понять чи

емоцій. Так, відкриті, розправлені руки можуть символізувати прийняття, надію, свободу чи відкритість до нових почуттів. Напроти, закриті пози, схрещені руки чи притиснуті до тіла жести можуть вказувати на ізоляцію, сум чи внутрішні обмеження персонажа. Такими рухами можна передавати емоційний стан героїв, не використовуючи слів, що є важливим аспектом для хореографії, де естетика і візуальна складова часто виходять на перший план.

Пластичні рухи у танці можуть також створювати символічні образи, які відображають не лише емоційний стан персонажів, а й певні концепції або ідеї, закладені у хореографії. У балетах, де танцівники мають відобразити природні явища, хореографи часто застосовують легкі, плавні рухи для символізації води чи вітру, тоді як більш різкі, енергійні рухи можуть передавати бурю чи боротьбу. Таким чином, рухи стають символами природних сил, що взаємодіють із персонажами, підсилюючи їхні внутрішні конфлікти та емоційні переживання.[25]

Крім того, символізм рухів дозволяє не лише зображати характер персонажа, а й виявляти сутність його внутрішнього світу. Наприклад, у виконанні романтичного танцю рухи можуть бути витонченими, плавними, ніжними, що символізує внутрішню гармонію, захопленість і спокій. У драматичних сценах рухи можуть ставати більш різкими та енергійними, що вказує на внутрішні переживання героїв, боротьбу чи втрату контролю. Хореографи використовують ці символічні рухи для створення емоційно насичених образів, які можуть викликати сильний емоційний відгук у глядача.

Загалом, символізм у бальному танці допомагає передавати складні ідеї та концепції, які виходять за межі простих технічних рухів. Хореографічні образи, створені через символічні рухи, можуть мати багатозначний зміст і бути інтерпретовані по-різному в залежності від контексту постановки. Вони стають своєрідними знаками, що втілюють не лише конкретні емоції, а й філософські, культурні чи соціальні ідеї, надаючи танцю додаткового глибокого змісту. [9]

Таким чином, символізм у бальному танці, хоча й не є домінуючим напрямом, може значно розширити виразні можливості хореографії, надаючи глядачеві глибший емоційний досвід і сприяючи кращому розумінню характеру та внутрішнього стану танцівників. Через пластичні рухи, взаємодію танцівників і символічні образи бальний танець здатен транслювати складні емоції та ідеї, залишаючи незабутнє враження на глядачів.

Як стверджує М. Бежар, через танець можна виразити не лише індивідуальні емоції, а й загальнолюдські теми, що стосуються свободи, життя і смерті. У своїх роботах він неодноразово звертався до символізму для передачі глибоких філософських ідей, що стосуються людської природи і соціальних процесів.[8 Ці ідеї можна пов'язати з інтерпретаціями символів у хореографічній композиції “Лісова пісня”, де через хореографічні образи розгортаються не лише персональні драми героїв, а й більш загальні концепти життя, смерті, свободи та внутрішньої боротьби.

У хореографічній композиції “Лісова пісня” любов і трагедія переплітаються із символами природного і соціального світу, а також із моральними та екзистенційними запитаннями, що ставлять герої перед вибором між обов'язком і особистими прагненнями. Подібно до того, як Бежар у своїй хореографії використовує танець як метод вираження філософських ідей, у композиції це проявляється через символізм природи і персонажів, таких як Мавка і Лукаш, передати глибокі соціальні та екзистенційні конфлікти. Мавка, як символ природи і невинності, є частиною світу, вільного від соціальних умовностей, що можна трактувати як метафору свободи, яку Бежар часто виражав через танець.[С.16-30]

Війна, як одна з тем у хореографічній композиції “Лісова пісня”, може бути виражена через хореографічні елементи, що створюють контраст між внутрішнім світом героїв і зовнішнім світом руйнацій, соціальних і політичних конфліктів. Танець тут може стати образом боротьби за збереження індивідуальності в умовах безжалісної сили соціальних норм, де

втрата свободи або любові є своєрідним “військовим конфліктом” для персонажів.

Таким чином, використовуючи концепцію символізму Бежара, можна побачити, як у хореографічній композиції “Лісовій пісні” танець і рухи можуть стати засобом для глибокого вираження ідей про свободу, життя, смерть і боротьбу, відображаючи складні соціальні та особисті конфлікти через хореографічні образи і символи.

У хореографічній інтерпретації драми Лесі Українки “Лісова пісня” символізм відіграє ключову роль у розкритті основних тем і глибоких переживань персонажів. За допомогою танцю глядач баче внутрішні переживання героїв, їхні внутрішні суперечності, а також боротьбу між природною сутністю та соціальними обмеженнями. Символи, ліс, Мавка, Лукаш і природні елементи, набувають нового значення через рухи, що дозволяє передати не тільки слова, а й глибші емоції, такі як прагнення до свободи, кохання та ізоляції. Танцювальна мова створює атмосферу, де кожен рух символізує певну ідею, підсилюючи драматичний ефект і даючи глядачеві можливість відчувати духовний світ персонажів.

Природа в “Лісовій пісні” стає одним із центральних символів, втілюючи гармонію, життєву силу та емоційний світ героїв. Ліс, де відбуваються події, не лише створює фізичне середовище, а й слугує символом духовності. У хореографічній інтерпретації ця символіка зображена через танець, що демонструє зв’язок персонажів із природою, їхні внутрішні переживання та прагнення до гармонії.

Вважається, що мавка в українській міфології є лісовим духом, що уособлює душу дівчини, яка померла передчасно через нещасливу або нерозділену любов, чи через трагічні обставини, пов’язані з її смертю. Вона втілює образ загубленої душі, яка не знайшла спокою в потойбічному світі, перетворившись на духа, що блукає лісами, водами чи болотами. У народних уявленнях мавка є характерним образом чарівної, але смертельно небезпечної істоти. Її неперевершена краса та магічна привабливість є лише зовнішнім проявом, що приховує її темну суть, здатну заманити жертву у смертельну

пастку. Мавка не є лише символом природної краси - її сила та небезпека випливають з глибокої емоційної та психічної травми, яку вона пережила на землі. Образ мавки поєднує в собі дві протилежні сутності: невинність і руйнівну силу. Її дух залишається закріпленим у стані незавершеної земної любові або внаслідок передчасної смерті, що не дала їй можливості знайти спокій. Це робить мавку символом не лише втраченого, але й невизначеного шляху до гармонії та внутрішнього спокою. Вона виступає як метафора внутрішнього конфлікту між невинною природною чистотою та нав'язаними соціальними нормами чи емоційними негараздами, які стають непереборною перепорою на шляху до її звільнення. Тому в образі мавки можна розгледіти трагедію душі, яка не змогла подолати свої обмеження й ув'язнена між двома світами - земним та потойбічним, природним та соціальним. [3]

Таким чином, образ Мавки можна пов'язати з символом загубленої душі, яка шукає своє місце у світі, де людина та природа ще не втратили зв'язку. Її танцювальні рухи, зберігаючи легкість і плавність, можуть символізувати не лише єдність із лісом, а й прагнення до звільнення від соціальних обмежень, яке, однак, призводить до внутрішнього конфлікту. Мавка, як загублена душа, що не може знайти спокій через свою нерозривну прив'язку до природи, є символом невиправданих надій і трагічної долі, що розгортається на тлі глибоких емоцій і суперечливих прагнень.

В нашому сучасному контексті образ Мавки, як загиблої душі дівчини, яку спіткала трагедія через нещасливу любов чи передчасну смерть, можна порівняти з символікою жінок, які втрачають частину себе внаслідок пережитих трагічних подій, зокрема, через війну. Як і у міфах, де Мавка стає духом, що не може знайти спокою, сучасні жінки, які втратили своїх близьких або пережили наслідки війни, теж часто відчують себе загубленими, не здатними повернутися до колишнього життя. Жінки, можуть відчувати, що їхня душа розірвана, що вони не можуть повністю відновити свою цілісність після пережитих страждань. Втрата коханого або близької людини через насильство війни, часто залишає глибокі шрами, які важко вилікувати, що перетворює їх на внутрішньо розбитих і неприязно

налаштованих духів, як Мавка. У той час, коли вони прагнуть знайти шлях до відновлення й миру, вони постійно переживають стан втрати і розчарування, що надає цьому образу ще більшого трагізму. [13]

Таким чином, образ Мавки, як загубленої душі, яка не може знайти спокою після втрати, сьогодні набуває нового змісту, відображаючи болісні реалії війни та її вплив на внутрішній світ жінок, які пережили найстрашніші втрати.

У протилежність Мавці, Лукаш, як представник людського світу, втілює конфлікт між природним і соціальним. Його рухи можуть бути більш стриманими, відображаючи боротьбу з внутрішніми переживаннями та зовнішніми обставинами.

Сучасний символізм Лукаша можна порівняти з болісною реальністю, яку переживає український народ через війну. Багато чоловіків, які повертаються з фронту, втрачаючи кінцівки та інші частини тіла, стикаються з труднощами у відновленні свого життя в соціальних умовах. Вони, як і Лукаш, знаходяться між двома світами: тим, що існував до війни, і новою реальністю, що виникає після травм та фізичних змін. Пошук сенсу, внутрішній конфлікт і необхідність адаптуватися до нових обставин стають основними темами їхнього життя, що перегукуються з боротьбою Лукаша між людським бажанням щастя та соціальними очікуваннями. Точно так, як і персонаж, який не зміг знайти свого місця в світі, ці люди змушені долати не лише фізичні обмеження, але й складні психологічні та соціальні бар'єри, намагаючись знайти своє місце в сучасному суспільстві, де їм іноді не вистачає підтримки та розуміння.

Підсумовуючи, можна сказати, що символізм Лукаша в контексті української дійсності сьогодення набуває нових відтінків через сучасні переживання людей, зокрема чоловіків, які повертаються з війни. Як Лукаш, що розривається між природними прагненнями та соціальними обов'язками, сучасні ветерани змушені адаптуватися до нового світу після втрати частини себе - фізичної цілісності, а також духовної рівноваги. Їхній шлях відображає внутрішню боротьбу та пошук сенсу, де кожен з них, як і Лукаш, намагається

знайти гармонію між тим, що було, і тим, що сталося, вчитися жити в нових умовах, не втрачаючи себе. Тема війни, втрат і відновлення дуже близька до тих внутрішніх переживань, які проходить персонаж, зображений Лесею Українкою, що й робить її творчість і актуальною в сучасних умовах. [18]

Отже, символізм у хореографічній композиції “Лісова пісня” є важливим елементом, що дозволяє глибше розкривати теми та емоції твору. Використовуючи рухи, пластичність, музику та сценічне оформлення, хореографи можуть передавати складні ідеї, закладені в оригінальному тексті. Завдяки цьому танець стає потужним засобом вираження, здатним втілювати багатогранність символів і глибину людських переживань, що робить його незамінним елементом у сценічному втіленні “Лісової пісні”. Танець може стати потужним символічним засобом вираження цього внутрішнього конфлікту, де кожен рух стає боротьбою з обмеженнями, що виникають через втрату, а також спробою знайти новий шлях до гармонії, немов Лукаш шукає баланс між своєю природною сутністю та соціальними вимогами. У цьому контексті хореографія може не лише показувати зовнішні рухи, але й передавати глибокі внутрішні переживання персонажів, надаючи виставі сучасного соціального значення.

1.3 Емоційна виразність та психологічний аспект хореографічної композиції

Емоційна складова цього мистецтва є ключовою, адже вона дозволяє митцям передавати глибокі почуття та переживання, які часто важко висловити словами. Психологічний аспект хореографії охоплює внутрішній світ танцівників і їхню здатність взаємодіяти з глядачами, викликаючи в них різноманітні емоційні реакції.

Ми спостерігаємо у хореографії емоційна виразність реалізується через використання різних засобів, таких як рухи, пластичність, ритм, темп і динаміка виконання. Кожен жест і кожен поворот тіла виконують свою роль, передаючи певні емоції - будь то радість, смуток, відчай або любов. Наприклад, плавні й легкі рухи можуть символізувати ніжність, в той час як

різкі й агресивні рухи уособлюють напругу та боротьбу. Завдяки цьому танець стає формою спілкування, яка не потребує слів. [21]

Психологічний аспект хореографічної композиції дозволяє глибше відобразити внутрішній світ персонажів і їхні переживання. Танцівники втілюють у своїх рухах емоції, що можуть бути пов'язані з особистим досвідом або колективною пам'яттю. Це дає можливість глядачам співпереживати героям, відчуваючи їхні радощі та горе.

Важливу роль у створенні емоційної атмосфери відіграє хореограф. Він працює над композицією, враховуючи емоційні та психологічні нюанси, підбираючи відповідні рухи, музику та освітлення, що посилюють емоційний вплив вистави. Наприклад, у сценах конфлікту хореограф може використовувати контрастні рухи для підкреслення напруги, тоді як у фінальних сценах застосування гармонійних і плавних рухів може символізувати примирення або надію.

Одним із ключових елементів емоційної виразності є взаємодія танцівників із глядачами. Танцівники встановлюють зв'язок з аудиторією через вирази обличчя, погляд і тілесну мову, що дозволяє не лише передати емоції, а й створити атмосферу, що сприяє глибокому зануренню у виставу. Коли глядачі відчувають емоційний зв'язок з персонажами, вони стають активними учасниками дії, що робить хореографічну композицію більш вражаючою та незабутньою.

Емоційна складова та психологічні аспекти хореографії – це основа для створення незабутнього сценічного мистецтва. Ми спостерігаємо, що хореографи зі світовим ім'ям неодноразово демонстрували, як танець може передавати складні емоції та внутрішній світ героїв. Проаналізувавши декілька прикладів, які ілюструють цю ідею: Моріс Бежар, легендарний французький хореограф, вважав, що танець може розповідати про найглибші філософські та емоційні теми. У своїй постановці «Болеро» на музику Моріса Равеля Бежар створює танець, що поступово наростає у динаміці, виражаючи напругу, пристрасть і боротьбу. Через повторюваність рухів він передає нескінченну внутрішню боротьбу героя, що має сильний емоційний

вплив на глядача. Відома німецька хореографія Піна Бауш у своїй творчості поєднувала танець і театральну драму. У роботі «Весна священна» на музику Ігоря Стравінського Бауш досліджує теми людської природи, напруги та жертвоприношення. Її хореографія базується на різких рухах, зіткненнях та емоційній взаємодії танцівників. Це створює сильний драматичний ефект і занурює глядача у світ пристрастей і трагедій. [8]

Таким чином, у ході дослідження було доведено, що емоційні та психологічні складові хореографії є фундаментальними елементами формування танцю як виду мистецтва. Вони не лише забезпечують естетичну привабливість композицій, але й створюють потужний емоційний вплив, який викликає співпереживання та занурює глядача у глибокий психологічний простір. Це підтверджують роботи таких видатних хореографів, як Моріс Бежар, Піна Бауш та інші, які своїми творами демонструють здатність танцю передавати складні людські переживання та філософські концепції.

Таким чином, емоційна виразність і психологічний аспект хореографічної композиції є критично важливими для досягнення глибокого емоційного впливу на глядача. Завдяки рухам, пластичності та виразності танцівники можуть передавати складні емоції, викликаючи співпереживання і резонуючи в серцях аудиторії. Хореографія виходить за межі простої розваги і стає потужним засобом вираження людських переживань, здатним залишити слід у пам'яті глядачів.

В результаті отримано, що хореографічна композиція «Лісова пісня», основана на знаменитій драмі Лесі Українки, втілює глибоку емоційну виразність і психологічні аспекти, які надають їй величезної сили та значущості. У цій постановці танець виступає не тільки як форма самовираження, але й як спосіб передачі складних емоцій і внутрішніх переживань героїв. [7]

Я отримала, що емоційна виразність в «Лісовій пісні» реалізується через різноманітні хореографічні засоби. Танцівники використовують свої рухи, пластичність, ритм та темп, щоб донести емоції, які є ключовими для

розуміння сюжету. Наприклад, ніжні й плавні рухи Мавки символізують її чистоту та любов, тоді як рвучкі й агресивні дії Лукаша відображають його внутрішній конфлікт і боротьбу між почуттям до Мавки та вимогами суспільства. Цей контраст дозволяє глядачам відчувати глибину і складність емоційних переживань персонажів.

Психологічний аспект хореографічної композиції «Лісова пісня» проявляється у тому, як танцівники передають внутрішній світ своїх героїв. Ми спостерігаємо, постановку, що враховує не тільки зовнішні емоції, але й внутрішні переживання, конфлікти і зміни, які проходять персонажі. Для Мавки танець стає вираженням її прагнення до свободи і гармонії з природою. У той же час Лукаш, коливаючись між любов'ю і обов'язком, демонструє свою боротьбу через рухи, які відображають його тривогу і страхи. [11]

Важливу роль у створенні емоційного зв'язку з глядачами відіграє також взаємодія танцівників з ними. Використовуючи вирази обличчя, погляди та пластичні елементи, танцівники здатні перенести глядачів у світ «Лісової пісні», дозволяючи їм відчувати те, що переживають герої. Ця взаємодія створює атмосферу залученості, де кожен глядач може співпереживати персонажам, що робить хореографічну композицію ще більш емоційно насиченою. Залучення бальної хореографії до аналізу емоційних зв'язків персонажів у хореографічній композиції композиції «Лісова пісня» надає додаткову глибину та виразність. Бальні танці, з їхньою чіткою структурою і символізмом, слугують потужним інструментом для передачі відносин між героями, таких як любов, конфлікт та пристрасть.

Емоційна виразність та психологічний аспект хореографічної композиції «Лісова пісня» у сучасних умовах війни набувають глибокого сенсу, адже хореографія, як і інші види мистецтва, здатна виразити внутрішні переживання, біль, а також надію та прагнення до життя навіть у найскладніших обставинах. У часи війни, коли багато людей переживають фізичні і психічні травми, образи з «Лісової пісні» набувають особливого значення. Хореографія стає способом відображення боротьби з внутрішнім

болем і зовнішнім світом, одночасно висловлюючи надію та прагнення до життя попри всі труднощі.

Емоційна виразність бальної хореографії стає потужним інструментом для передачі глибоких переживань, пов'язаних з війною та її наслідками. Танцюристи через рухи демонструють, як важко поєднувати внутрішні рани з реальністю соціуму, коли люди, які пережили війну, змушені адаптуватися до нових умов життя, часто зіткнувшись із фізичними та психологічними труднощами. Однак вони продовжують шукати моменти радості та краси, незважаючи на втрати. Психологічний аспект розкривається через контрасти між болем та надією. Як і в хореографічній композиції «Лісова пісня», де образи природи та кохання є втіленням ідеалів, до яких прагне кожна людина, сьогодні ці образи можуть символізувати бажання відновлення гармонії в світі, який змінився через війни та інші життєві труднощі. Хореографія передає складні психологічні стани, коли людина бореться з болем і травмами, але знаходить в собі сили жити і насолоджуватися кожним моментом, навіть після втрат. [17]

Хореографічна композиція «Лісова пісня» об'єднує фольклорні мотиви та важливі теми, що глибоко резонують з українським народом. Вона ґрунтується на українських культурних традиціях, що дозволяє створити емоційну зв'язок між артистами та глядачами. Я вважаю, що в наш час важливо приділяти більше уваги українському фольклору, адже він є невід'ємною частиною нашої культурної спадщини та ідентичності. Зокрема, через хореографічну композицію «Лісова пісня», що ґрунтується на глибоких психологічних аспектах, можна донести до сучасного глядача важливі емоційні та культурні послання.

Ця композиція має потужний терапевтичний ефект, оскільки танець дозволяє людям висловити свої емоції, звільнитися від внутрішнього болю і знайти відряду. Виступи та перегляд такої хореографії можуть допомогти пережити складні моменти, зокрема в умовах війни або особистих втрат. Завдяки символізму і глибокій емоційній виразності, вона допомагає людям

краще зрозуміти себе, свої переживання і знайти сили для подолання життєвих труднощів.

Поєднання фольклорних мотивів із важливими соціальними та культурними темами зміцнює національну ідентичність і відчуття єдності. У часи війни та соціальних змін ця композиція стає важливим інструментом для збереження культурних традицій, підтримки національного духу та надихає на боротьбу навіть у найскладніші часи. Вона нагадує про важливість зв'язку з природою, необхідність боротьби за власні переконання і силу внутрішнього духу, що допомагає витримати будь-які випробування.

У сучасному суспільстві, де глобалізація дедалі більше впливає на культуру, збереження та популяризація національних традицій набуває особливої важливості. Одним із способів збереження української культурної спадщини є мистецтво танцю, яке, зокрема, через хореографічну композицію «Лісова пісня» може виступати важливим інструментом для розвитку національної ідентичності. Поєднання фольклорних мотивів і емоційної виразності танцю дозволяє не тільки сприяти естетичному задоволенню, але й формувати глибоке усвідомлення наших коренів.

У цьому контексті важливо звернути увагу на інклюзивність у сучасній хореографії, що стає особливо актуальним в умовах сучасного світу. Одним із прикладів інклюзивного підходу є творчість хореографа Арена Ватсона, який активно залучає людей з вадами фізичного розвитку до своїх постановок. Цей підхід підкреслює важливість доступності мистецтва для всіх категорій населення та сприяє соціалізації осіб з особливими потребами.

Хореографічна композиція «Лісова пісня», завдяки своїй емоційній та психологічній глибині, має значний потенціал для адаптації до потреб людей з обмеженими фізичними можливостями. Враховуючи специфіку рухової виразності таких осіб, хореографічна постановка може бути адаптована через використання жестів, пластичних рухів, танців на візках та інших альтернативних форм рухової активності, що дозволяє долучити до виконання танцю осіб з різними фізичними можливостями. [2]

Адаптація «Лісової пісні» для людей з вадами не лише сприятиме розвитку їх особистісних якостей, але й дозволить створити інклюзивне середовище в мистецтві танцю. Цей процес може бути важливим кроком до поширення ідей рівності та соціальної взаємодії, оскільки через танець і мистецтво в цілому стає можливим сприяння визнанню прав усіх громадян на участь у культурному житті. Залучення людей з обмеженими можливостями до хореографічної творчості дозволяє не лише зберігати культурну спадщину, але й підвищувати соціальну активність цієї категорії осіб, забезпечуючи їм платформу для самовираження та соціалізації.

Отже, інтерпретація «Лісової пісні» в інклюзивному форматі є важливим аспектом розвитку української хореографії, оскільки дозволяє не тільки зберігати культурні традиції, але й сприяти інтеграції соціально вразливих груп у мистецьке середовище.

В результаті отримано, що хореографічна композиція «Лісова пісня» в контексті сучасних подій є символом не тільки втрат, а й сили духу, надії та здатності знаходити красу в світі, який змінився. Вона демонструє боротьбу людини за своє місце в цьому світі і за відновлення внутрішньої гармонії, попри всі труднощі, які приносить життя. [20]

Висновки до Розділу 1.

Символізм, який виник у Франції в кінці XIX століття та поширився в українській літературі на початку XX століття, є важливою течією модернізму. Вона зосереджена на трансформації конкретних образів у символи, що відображають глибокі зв'язки між різними явищами та предметами. Творчість Шарля Бодлера, одного з основних теоретиків символізму, сприяла розвитку цієї ідеї, де символи стають важливими мостами між світом і людським досвідом

У хореографії символізм виражається через рухи та пластичність, які дозволяють передавати складні емоції та ідеї без слів. Танці, як у балеті «Кармен», стають метафорою для внутрішніх переживань, де вибіркове використання рухів символізує пристрасті, ревності і трагедії. Символи в хореографії багатозначні й здатні відображати як індивідуальні емоції

персонажів, так і складні соціальні чи екзистенційні теми, такі як внутрішній конфлікт чи боротьба за свободу, що особливо видно в хореографічних інтерпретаціях творів Лесі Українки.

Символізм в танці створює концептуальні образи, які розширюють межі традиційних мистецьких форм, надаючи нові можливості для розуміння людського досвіду. У сучасному мистецтві танець стає важливим інструментом для вираження складних емоцій і внутрішніх переживань, особливо через інклюзивність хореографії, що сприяє соціальній інтеграції та розвитку національної ідентичності, зокрема для людей з обмеженими можливостями.

Таким чином, символізм у хореографії дозволяє глибше зануритися у внутрішній світ персонажів та передавати емоційно насичені образи, що робить танець важливим засобом вираження душевних станів. Важливим є і взаємодія хореографії з музикою та сценографією, що дозволяє створювати багатогранні образи, як у адаптаціях класичних творів, таких як «Лісова пісня» Лесі Українки, де через танець розкриваються нові соціальні і культурні контексти, зокрема тема війни, соціальних і культурних потрясінь.

Така інтерпретація хореографії збагачує емоційне сприйняття і дозволяє по-новому осмислювати твір в умовах сучасного суспільства, додаючи нову глибину і драматизм. Хореографія в «Лісовій пісні» стає універсальною мовою, через яку передаються глибокі внутрішні конфлікти, викликаючи емоційний відгук у глядачів і відкриваючи нові перспективи для трактування твору в умовах сучасного світу.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНИХ АНАЛОГІВ ТА ПРОТОТИПІВ ТВОРЧОГО

Твір Лесі Українки “Лісова пісня” є однією з найбільш знакових драматичних п’єс української літератури, що відзначається глибоким символізмом, філософськими роздумами та емоційною напругою героїв. У цій драма-фієрії поєднуються не лише драматургія, але й багатий фольклорний контекст, який має велике значення для розуміння внутрішніх переживань персонажів. П’єса піднімає важливі питання про людську душу, кохання, боротьбу між почуттями і соціальними обставинами, а також глибокі внутрішні конфлікти, що ведуть до трагедії. На тлі тогочасної соціально-політичної ситуації, твір звертається до питання гармонії між людиною і природою, її місця в світі. Лісова стихія в п’єсі символізує не лише вічні сили природи, але й душевні терзання героїв, їхній пошук себе, сенсу життя і можливості звільнення від соціальних обмежень. [5]

Ця драма також надає великі можливості для художнього переосмислення. Утілення таких складних і багатогранних тем в танці та русі вимагає від хореографів особливого підходу. Хореографічне втілення “Лісової пісні” передбачає створення сценічної інтерпретації, в якій через рухи танцівників мають бути передані не лише літературні мотиви твору, а й глибокі символічні образи та емоційний стан персонажів. Рухи, що виконуються на сцені, здатні трансформувати текстовий зміст у візуальні образи, а також передати важливі аспекти внутрішнього світу героїв через використання пластики, темпоритму та динаміки.

Хореографічні постановки “Лісової пісні” мають свої аналоги та прототипи, зокрема в класичному та сучасному балеті, де використовуються елементи природного і міфологічного простору. Сюжет твору поєднує елементи народної міфології, природи та фольклорних мотивів, які, безумовно, є основою для створення хореографічних інтерпретацій. В таких постановках часто зустрічаються міфічні персонажі, як, наприклад, Мавка, Лісовик, Русалка, що становлять собою персони з магічним світоглядом, які здатні бути втіленням непідвладних людському розуму природних сил. Ідея

взаємодії людини і природи, переплетення реального і фантастичного — основа для вираження глибоких емоцій і переживань через рухи. Відомі балети, які також використовують подібні міфологічні мотиви, служать для створення особливого простору, в якому реальні людські почуття перетинаються з потужними силами, що не піддаються контролю. Такі хореографічні постановки дозволяють створити синтез між реальними людськими переживаннями та магічними силами природи, що допомагає втілити внутрішні конфлікти героїв. [7]

Водночас, кожна нова постановка “Лісової пісні” є унікальним художнім прочитанням, яке підкреслює різні аспекти та символи, закладені в оригінальному творі. Балетмейстери та хореографи додають нові елементи, використовуючи різноманітні стилі рухів та інноваційні підходи, що дозволяють по-новому розкрити образи героїв та їхні взаємини. Вони звертаються до сучасних хореографічних технік, включаючи експресивну пластику, імпровізацію, новітні форми танцю, що сприяють передачі емоційного змісту та глибини персонажів. Такі нововведення сприяють перетворенню класичного твору на актуальну сценічну інтерпретацію, що робить його доступним для сучасної аудиторії. Таким чином, кожна хореографічна інтерпретація “Лісової пісні” надає нове звучання класичному твору, пропонуючи свіжий погляд на героїв і символи, які в ньому представлені.

Різнманітність інтерпретацій дає можливість створити хореографічний твір, що не лише захоплює глядача, але й збагачує його внутрішній світ, підкреслюючи емоційну глибину та психологічну складність героїв. Тому такі постановки “Лісової пісні” на сцені є не лише естетично цінними, але й мають потужний емоційний та філософський вплив, сприяючи пошуку гармонії між людиною, природою та її власними почуттями. [13]

2.1 Балетна постановка Нальї Скорульської «Лісова пісня».

Балетна версія «Лісової пісні» стала важливою віхою в історії українського балету, перетворивши драматичну поему Лесі Українки на вражаючий хореографічний витвір, що збагачує як українське мистецтво, так

і світову балетну традицію. Лібрето створила Наталія Скорульська, а музика, написана її батьком, композитором Михайлом Скорульським, надала твору емоційної глибини та мелодійного багатства. Постановка об'єднала в собі елементи українського фольклору, міфології та традицій балету, передавши на сцені атмосферу магії, трагічного кохання та конфлікту між людиною і силами природи.

Особливістю балетної постановки Скорульської є її акцент на символізмі рухів, через які не тільки ілюструється сюжет, але й розкриваються характери персонажів, їхній емоційний стан і внутрішні конфлікти. Символіка балету стає виразним інструментом для втілення філософських тем, таких як боротьба між гармонією і розладом, між природою і людським втручанням. Мавка, як центральна фігура твору, уособлює природну чистоту, гармонію і містичну красу. Її плавні, м'які рухи є уособленням гармонії з природою, тоді як танцювальні фрагменти Лукаша відображають його спроби вирватися з природного світу та пристосуватися до людського суспільства, часто через різкі, динамічні та контрастні рухи. [7]

Хореографія балету Скорульської зосереджується на взаємодії персонажів із природою, яка постає як активний учасник дії. Наприклад, сцени, що ілюструють вітер або воду, представлені через абстрактні рухи хореографічного ансамблю, створюючи ефект живого лісу, який є частиною внутрішнього світу Мавки. Використання фольклорних мотивів у музиці та танцях підсилює зв'язок між балетом і традиційною українською культурою, додаючи постановці автентичності та національного колориту.

Костюми і декорації у цій постановці створюють враження живого лісу, що виступає не лише фоном, а й активним персонажем. Сценографія передає атмосферу казкового, але в той же час трагічного світу, де кожна деталь підкреслює сюжетну і символічну глибину. Світло і тіні, використані для створення ефекту магії, формують відчуття присутності чарівних сил. Ліс, як головне місце дії, втілює і гармонію, і стихійність, підкреслюючи драматизм подій. [9]

Аналізуючи балетну постановку Нальї Скорульської «Лісова пісня» є однією з найвизначніших хореографічних інтерпретацій драми-феєрії Лесі Українки. Скорульська майстерно поєднала класичну хореографію з елементами українського фольклору, зберігаючи автентичність народного танцю. Образи Мавки, Лукаша та інших персонажів набувають символічного значення завдяки поєднанню пластики рухів і національних мотивів.

Особливу увагу привертає хореографічне трактування лісових духів і стихій природи. Через граціозні, плавні рухи Скорульська зуміла передати природну гармонію та глибокий емоційний підтекст твору. Танцювальні епізоди, зокрема сцени кохання Мавки та Лукаша, відзначаються ніжністю й ліричністю, що контрастує зі сценами драми й конфлікту, де переважає більш динамічна хореографія. Сценографія та музичний супровід підсилюють національний колорит і змістовність твору. Постановка Скорульської є прикладом синтезу українського фольклору з класичними балетними традиціями.

Музика Михайла Скорульського є центральним елементом балетної версії «Лісової пісні». Її багат шарова структура дозволяє підсилити емоційний спектр постановки, від гармонії та мрійливості до напруги і трагізму. Музика створює звуковий ландшафт, у якому звучить мелодика українського фольклору, яка зливається з драматичними темами кохання та втрати.[18]

Порівнюючи власну хореографічну композицію із балетною постановкою Наталії Скорульської, можна помітити ключові відмінності у трактуванні образу Мавки. У версії Скорульської Мавка є символом доброти, гармонії з природою та магічної сили, яка зачаровує своєю невинністю і красою. У моїй же сучасній інтерпретації цей образ набуває іншого, більш драматичного змісту. Моя Мавка стає уособленням сучасних викликів та конфліктів, зокрема теми війни, яка додає нових глибин і актуальності класичному образу.

У моїй постановці тема війни вводить новий вимір у традиційний сюжет «Лісової пісні». Мавка стає не лише символом гармонії природи, а й образом,

який протистоїть руйнівним силам, що несуть із собою війна та конфлікти. Її рухи — це боротьба за збереження природної краси і людяності в умовах хаосу. Танцювальна мова, яку я використовую, підкреслює емоційну напругу: різкі, експресивні рухи передають біль і втрати, тоді як м'які, хвилеподібні переходи символізують прагнення до гармонії і миру.

Моя Мавка є більш трагічною, ніж у класичному варіанті, але водночас і більш сильною. Її образ ілюструє не лише внутрішній конфлікт, але й глобальні проблеми сучасного світу, такі як наслідки війни, руйнування природи та боротьба за відновлення гармонії. Цей підхід не лише додає актуальності класичному твору, а й робить його зрозумілим сучасному глядачеві. [11]

Для передачі теми війни я використовувала різкі, уривчасті рухи, що символізують хаос і руйнування, які привносять війна та насильство. У контрасті з цим м'які, кругові рухи символізують мир і спокій, які Мавка намагається повернути у свій світ. Цей контраст між руйнуванням і гармонією є ключовим у моїй постановці, підкреслюючи важливість збереження внутрішньої сили навіть у найважчі часи.

Таким чином, образ Мавки у моїй інтерпретації стає метафорою сучасної боротьби: за мир, за гармонію і за збереження людських цінностей у світі, що піддається руйнівним силам. Це надає твору нової актуальності та глибини, перетворюючи його на універсальну історію, яка резонує з сучасним глядачем. [12]

2.2 Балетна постановка Віктора Литвинова «Лісова пісня».

Балетна постановка «Лісова пісня» у версії Віктора Литвинова пропонує сучасний погляд на безсмертний твір Лесі Українки. Вона не лише передає зміст драматичної поеми, але й надає їй нового звучання через поєднання традиційної балетної школи та сучасних хореографічних рішень. У центрі твору — багатогранний духовний світ персонажів, їхні переживання, внутрішні конфлікти та пошук гармонії, що стають ключовими аспектами вистави. [23]

Віктор Литвинов у своїй постановці акцентує увагу на глибоких емоційних і духовних переживаннях головних героїв, для яких ліс виступає своєрідним дзеркалом душі. Ліс у цьому контексті не лише тло для подій, а й уособлення природного начала, з яким герої взаємодіють, шукаючи відповіді на свої запитання. Він символізує внутрішній простір, у якому відбувається боротьба між світлим і темним, духовним і матеріальним, гармонією та дисгармонією. Мавка, як центральний персонаж, постає уособленням духовної чистоти, природного начала і гармонії. Її зв'язок із природою не лише формує її особистість, а й стає джерелом її сили. Через її образ хореограф розкриває ідею краси природного світу та його незламності навіть перед лицем людської жорстокості. Мавка, хоч і трагічний персонаж, символізує ідею незламності духу, здатність боротися навіть за умов втрати гармонії. Лукаш у постановці є символом внутрішньої боротьби, його постать демонструє складність людської природи. Він прагне бути частиною гармонійного світу природи, але поступово піддається впливу матеріальних цінностей і суспільних умовностей. Його розрив із природою стає символом втрати духовності та гармонії, що призводить до трагічних наслідків.

На мою думку, Мавка і Лукаш позитивно впливають на світогляд глядача, доносячи важливі меседжі про вибір між світлом і темрявою, добром і злом, внутрішньою гармонією та зовнішніми обставинами. Через їхні образи ми можемо спостерігати боротьбу між людськими бажаннями та моральними принципами, що визначають, ким ми є насправді. Мавка в інтерпретації Литвинова є не лише уособленням краси та таємничої сили природи, але й символом духовного очищення. Її образ запрошує глядача замислитись про важливість збереження гармонії із навколишнім світом, а також про здатність людини відчувати і зрозуміти глибину природи. Її стосунки з Лукашом — це конфлікт між чистотою душі і прагненням до матеріальних благ, що безпосередньо впливає на їхню долю. [22]

Литвинов акцентує на ідеї, що духовна гармонія можлива лише за умови збереження зв'язку з природою. Відхід від цього принципу, як показано в історії Лукаша, призводить до внутрішнього занепаду та трагедії.

Тож, балет Литвинова через образи Мавки та Лукаша доніс до глядача ідеї про важливість внутрішньої гармонії, про глибокий зв'язок людини з природним світом і необхідність бути вірним своїм переконанням, навіть якщо світ навколо змінюється. Ця постановка вчить, що вибір, зроблений нами, має не лише індивідуальне значення, а й впливає на все наше оточення.

Хореографічна мова Литвинова є ключовим інструментом у розкритті складного емоційного й духовного світу персонажів. Він майстерно поєднує класичні балетні техніки з елементами сучасної хореографії, завдяки чому кожен рух стає символом, що відображає переживання героїв. Танцювальні партії використовуються не тільки для ілюстрації подій, але й для створення глибоких емоційних переживань у глядача. Хореографія тут стає мовою, що говорить про духовні конфлікти, пошук гармонії й неминучість змін. Хореографія в балеті Литвинова вирізняється високим рівнем технічної майстерності. Балетна техніка, на основі якої будуються танцювальні сцени, поєднує класичний стиль з елементами сучасної хореографії. Мавка та Лукаш, як основні персонажі, мають яскраво виражені рухи, що відповідають їх внутрішньому світу та емоційному стану. Мавка, уособлюючи природну гармонію, виконує витончені, плавні рухи, що підкреслюють її зв'язок з природою. Водночас, Лукаш, який проходить через глибокий внутрішній конфлікт, демонструє більш різкі й напружені рухи, що символізують його боротьбу з власними почуттями та реаліями людського світу. Така контрастність рухів підсилює динаміку постановки та робить взаємодію між героями ще більш виразною. [20]

Важливу роль у постановці відіграють сценографія та костюми, які створюють необхідну атмосферу й підсилюють символізм твору.

Ліс на сцені є не просто фоном, а живим, дихаючим простором, який реагує на дії персонажів. Він символізує природну гармонію, яка поступово руйнується через конфлікти, що виникають у сюжеті. Використання світла й тіні додає сценам глибини та магічної атмосфери, наголошуючи на нерозривному зв'язку реальності та фантазії.

Костюми також мають велике символічне значення. Образ Мавки створюється завдяки легким тканинам, що підкреслюють її ефемерність і зв'язок із природою. Темні й важкі матеріали в костюмі Лукаша акцентують його відчуженість і втрату гармонії. Символічна взаємодія між костюмами, декораціями й хореографією створює багатовимірний простір, де кожен елемент має значення. [3]

Музика у постановці є не менш важливим засобом передачі духовного світу героїв. Композиції Михайла Скорульського були адаптовані таким чином, щоб підкреслити найдрібніші емоційні нюанси. Музика створює унікальну атмосферу, у якій мелодії підкреслюють гармонійність природи, драматичні паузи — конфліктність людських переживань, а напружені ритми - кульмінацію трагічних подій.

Аналізуючи балетну версію «Лісової пісні» Віктора Литвинова є яскравою адаптацією класичного твору, де народні мотиви отримують нове трактування завдяки модерній хореографії. Литвинов акцентує увагу на символічному змісті образів, використовуючи більш сучасні танцювальні техніки. Його хореографія поєднує класичний балет, модерн і експресіонізм, що дозволяє розкрити внутрішні конфлікти персонажів та ідеї боротьби між духовним і матеріальним світом.

Особливістю постановки є драматична пластика рухів, що передає емоційний спектр героїв. Литвинов використовує різкі зміни ритмів і акцентів у танці для підсилення трагедії та символічного значення сцен. Образ Мавки постає не лише як символ природи, але й як метафора свободи й духовного начала. Танцювальні композиції відзначаються складними технічними елементами, які підкреслюють контраст між природним і людським світом. Завдяки сучасному підходу, балет Литвинова актуалізує проблематику твору для сучасного глядача, інтегруючи фольклор у контекст новітніх хореографічних тенденцій.

Я вважаю, що постановка Віктора Литвинова - це не лише хореографічна інтерпретація «Лісової пісні», але й глибоке осмислення її духовного змісту. Через поєднання хореографії, музики, сценографії та

костюмів він створює багатогранний світ, у якому відображаються глибинні конфлікти між природним і людським, духовним і матеріальним. Постановка наголошує на тому, що гармонія між людиною та природою є основою душевного спокою, а її втрата неминуч

2.3 Аарон Ватсон хореографічна композиція «Wheelchair Dance Project».

Аарон Ватсон є відомим хореографом, чия діяльність зосереджена на розробці інклюзивних танцювальних проектів, в яких беруть участь танцюристи з різними фізичними обмеженнями. Він вірить, що танець є універсальним способом самовираження, здатним долати будь-які бар'єри, у тому числі фізичні. Однією з найзначніших його робіт є хореографічна композиція «Wheelchair Dance Project», яка була спеціально створена для людей, що використовують інвалідні візочки. Цей проект є важливою ініціативою, що пропагує ідеї інклюзії, одночасно поглиблюючи розуміння того, як можна адаптувати танець до обмежених фізичних можливостей. Ватсон не лише показує, що люди з інвалідністю можуть активно брати участь у танцювальному мистецтві, але й досліджує, як танець може виражати фізичні та емоційні можливості, навіть коли є обмеження у русі. Через цей проект хореограф демонструє, як інклюзивність може стати не просто принципом, а потужним механізмом для вираження внутрішнього світу і глибинних переживань людей, незалежно від їх фізичних характеристик.[24]

Хореографічна композиція Аарона Ватсона «Wheelchair Dance Project» зосереджена на темі інклюзивності та самовираження через танець для людей з обмеженими фізичними можливостями, зокрема для тих, хто використовує інвалідні візочки. У цій постановці танець перетворюється не лише на форму фізичної активності, а й на могутній засіб емоційної виразності та глибокої комунікації. [5]

Танцюристи, незважаючи на свої фізичні обмеження, через танець можуть передавати весь спектр своїх почуттів, переживань та внутрішню силу. Інвалідні візочки, котрі часто розглядаються як обмеження, у цьому

проекти отримують нове значення, ставши невід'ємною частиною хореографічного процесу. Вони стають інструментом для створення складних та емоційно насичених рухів, демонструючи можливості адаптації танцю до фізичних умов учасників без втрати його виразності та емоційної сили.

Головна мета цієї композиції — показати, що танець доступний абсолютно всім, незалежно від фізичних можливостей. Ватсон через свою роботу акцентує на важливості рівних можливостей для творчості та самовираження у суспільстві, намагаючись змінити стереотипи про людей з інвалідністю. Він підкреслює їхні сильні сторони, здатність виражати емоційну глибину та силу через мистецтво, сприяючи глибшому розумінню та прийняттю таких людей у суспільстві. [9]

Хореографічні композиції Аарона Ватсона «Wheelchair Dance Project» та балетна постановка «Лісова пісня» мають багато спільних рис, попри те, що їх контексти й естетичні підходи значно різняться. В обох творах танець виступає потужним засобом самовираження, що дає змогу розкрити емоційний і духовний світ персонажів, незалежно від їх фізичних обмежень або соціальних умов. У кожному з цих проектів ми спостерігаємо за боротьбою внутрішнього світу героїв з навколишнім середовищем і за тим, як через танець вони здобувають свободу і самовираження.

У «Wheelchair Dance Project» Аарон Ватсон створює не просто хореографічну постановку для людей з фізичними обмеженнями, а справжній мистецький простір, де інвалідні візочки, які часто розглядаються як обмеження, стають активними учасниками танцювальної мови. Через використання візочків, як частини хореографії, танцюристи можуть передати цілу палітру емоцій — від надії та сили духу до боротьби і внутрішніх конфліктів. Ватсон демонструє, що фізичні обмеження не є бар'єром для творчого самовираження, а, навпаки, можуть стати основою для нових хореографічних рішень, які додають глибини і багатозначності кожному руху. [16].

Аналізуючи хореографічну композицію Аарона Ватсона «Wheelchair Dance Project» є прикладом інклюзивного підходу в сучасному

танцювальному мистецтві, де фізичні обмеження стають джерелом унікального творчого потенціалу. Постановка поєднує сучасну хореографію з інноваційними техніками, адаптованими для танцівників на візках, що демонструє можливість глибокого самовираження незалежно від фізичних умов.

У композиції простежується інтеграція елементів модерну, контемпорарі та символічного танцю, де рухи візків і тіл танцівників утворюють гармонійні лінії та композиційні малюнки. Аарон Ватсон використовує простір сцени нестандартно, створюючи динаміку, що передає ідеї свободи, боротьби та подолання обмежень.

Цей проєкт є символом інклюзивності та соціальної адаптації, демонструючи, як хореографія може стати потужним інструментом для розкриття тем особистої свободи, єдності та самовираження. Через інноваційний підхід до руху «Wheelchair Dance Project» руйнує стереотипи щодо танцю і розширює межі сучасного хореографічного мистецтва.

Подібно до цього, в балеті «Лісова пісня» Наталії Скорульської танець стає способом виразити глибокі емоції і внутрішні переживання героїв, що стикаються з природними і соціальними силами. Мавка, основна героїня цієї постановки, виступає символом гармонії з природою, але одночасно її образ є образом боротьби з зовнішніми силами, які прагнуть знищити цей зв'язок. Через символіку рухів, що відображають її єдність із лісом, а також контраст між природними і людськими світами, хореографія в «Лісовій пісні» транслює важливе послання про гармонію, боротьбу та необхідність збереження внутрішньої сили навіть у складних обставинах.

Обидві композиції взаємно доповнюють одна одну через загальний мотив подолання обмежень і використання танцю як універсального засобу для вираження емоцій і відчуттів. Як в «Wheelchair Dance Project», так і в «Лісовій пісні», рухи персонажів стають не лише фізичним вираженням, а й шляхом до внутрішньої трансформації. Для танцюристів на візочках танець стає не просто способом руху, а формою нової сили, що дозволяє їм передавати складні переживання і емоції. Водночас, у «Лісовій пісні» танець,

що поєднує класичну техніку з новаторськими елементами, відкриває глядачеві можливість побачити боротьбу героїв з навколишнім світом через символи природи, магії і трагедії. [2]

Таким чином, зв'язок між «Wheelchair Dance Project» та «Лісовою піснею» полягає в тому, що обидва проекти розглядають танець як важливий інструмент для самовираження, який допомагає персонажам, чи то люди з обмеженими можливостями, чи герої, що опиняються в боротьбі між природою і цивілізацією, знайти голос і виразити свої емоції. У кожному з цих проектів танець відкриває нові горизонти для внутрішньої свободи, дозволяючи кожному героєві, незалежно від фізичних або соціальних обмежень, повноцінно передати свої переживання і знайти шлях до самовираження.

Сьогодні теми інклюзії, боротьби, самовираження та внутрішньої сили стають ще більш актуальними у контексті війни, яка охопила нашу країну. Війна, як один із найбільших викликів для людства, ставить перед кожним з нас питання про здатність зберегти внутрішню силу, знайти шлях до самовираження навіть у найскладніших умовах. І це питання актуальне не тільки для людей з обмеженими можливостями, але й для всіх, хто опиняється у ситуації стресу, болю та втрат. Таким чином, хореографічні проекти, як «Wheelchair Dance Project» Аарона Ватсона та «Лісова пісня», набувають особливої значущості саме в цей період, коли війна кидає нові виклики перед особистістю, змушує переосмислювати важливість внутрішньої сили і здатність до боротьби. [18]

В «Wheelchair Dance Project» Ватсона танець стає потужним інструментом для передачі емоцій, що виникають унаслідок фізичних обмежень, але й важливим засобом для вираження внутрішньої стійкості та мужності. Танцюристи на інвалідних візочках через хореографію можуть не тільки передати власні переживання і біль, а й показати, як вони борються з обставинами, зуміли знайти у собі сили для самовираження. В умовах війни, коли багато людей, які зазнали фізичних ушкоджень, стали жертвами насильства та бойових дій, такі проекти надають важливу платформу для

збереження гідності, сили духу та можливості передати свої емоції через мистецтво. Вони надихають на пошук нових шляхів самовираження і сприяють створенню більш інклюзивного суспільства, де кожен має право на творчість і відчуття власної значущості. [2]

Аналогічно, у «Лісовій пісні» тема боротьби, розриву з природою та цивілізацією відображає не лише особисті переживання персонажів, але й глобальні соціальні та культурні виклики, з якими ми стикаємось у часи війни. Мавка, яка намагається зберегти свою гармонію з природним світом, є символом стійкості та боротьби за свою ідентичність у часи криз. Її образ, по суті, може бути трактований як метафора для людей, які опинились на межі руйнування і мають боротися не лише за своє фізичне виживання, але й за збереження духовної цілісності та людяності. Боротьба між природними силами і людським світом нагадує про те, як в умовах війни ми повинні зберігати свою внутрішню гармонію, не дозволяти зовнішнім агресивним силам знищити нашу духовність та людяність.

Війна не тільки ставить людей перед фізичними і соціальними труднощами, але й викликає глибокі психологічні та емоційні потрясіння, з якими дуже важко впоратися без підтримки, вираження і розуміння. Тому хореографічні проекти, які звертаються до теми боротьби і внутрішньої сили, є надзвичайно важливими в ці часи. Вони допомагають людям, особливо тим, хто пережив травми чи втратив фізичні можливості, знайти шлях до відновлення та гідності. Через танець, інклюзивні хореографічні композиції стають не тільки способом вираження емоцій, але й потужним механізмом для психологічної реабілітації, надаючи можливість знову відчувати себе частиною суспільства, незалежно від фізичних або соціальних бар'єрів. [15]

Отже, на сьогодні, у часи війни, такі проекти як «Wheelchair Dance Project» та «Лісова пісня» набувають особливої актуальності, оскільки вони не лише сприяють розвитку інклюзивного танцю, але й мають глибокий соціальний зміст. Вони звертаються до теми людської стійкості, гідності та внутрішньої сили, нагадуючи, що танець може бути не тільки формою

самовираження, а й шляхом до загоєння, відновлення і змін у суспільстві, яке переживає важкі часи.

Я вважаю, що такі теми, як інклюзія, внутрішня сила, боротьба з обмеженнями та відновлення після травм, повинні бути надзвичайно актуальними в наш час. В умовах, коли ми стикаємося з численними соціальними та глобальними проблемами, мистецтво, зокрема танець, стає унікальним і потужним засобом для донесення важливих ідей. Водночас воно здатне не тільки передати емоційний заряд, а й змусити глядачів задуматися над тими питаннями, які можуть здаватися непомітними або віддаленими. [24]

Мистецтво має унікальну здатність стирати межі, які існують у реальному житті. Воно не має кордонів між людьми з різними можливостями, націями, культурами чи соціальними статусами. Саме тому, через такі інклюзивні хореографічні проекти, як «Wheelchair Dance Project» Аарона Ватсона або балетні постановки, де акцент робиться на боротьбі та внутрішній силі, можна не лише підвищити обізнаність про проблеми людей з обмеженими можливостями, але й зламати стереотипи, що їх оточують.

В умовах війни, коли ми як нація стикаємось із численними втратами, руйнуваннями та травмами, такі художні форми стають важливими не тільки як розвага чи естетична насолода, а й як потужні інструменти для загоєння психологічних ран. Вони дозволяють виразити біль, переживання та внутрішні конфлікти, з якими стикаються люди, а також надати надію на відновлення та пошук внутрішньої сили для відновлення. [1]

У часи глобальних потрясінь, коли суспільство перебуває під постійним тиском, культура має стати тим каналом, через який можуть пройти ідеї, що змінюють свідомість, допомагають зрозуміти інших людей і об'єднати націю. Така сила мистецтва здатна проникати у глибини душі та надихати на зміни, підтримку та розуміння.

Мистецтво, зокрема танець, є одним із найбільш безпосередніх і ефективних способів досягти емоційного відгуку у глядачів. Завдяки його здатності трансформувати звичайні фізичні рухи у глибокі емоційні

переживання, танець здатен підняти важливі соціальні теми, змінити ставлення до людей з інвалідністю, розкрити багатогранність людського досвіду. [14]

В кінцевому рахунку, саме через мистецтво можна доносити найважливіші глобальні проблеми, що хвилюють суспільство, та впливати на колективну свідомість. Чи це боротьба за права людей з обмеженими можливостями, чи проблема внутрішньої стійкості в часи війни — мистецтво має здатність чітко і голосно висловлювати те, що не завжди можна передати словами. Воно може стати каталізатором для змін, надихаючи і мотивуючи до дій, нагадуючи про те, що людяність, розуміння і підтримка є найважливішими аспектами на шляху до справедливого і гармонійного суспільства.

Тому, на мою думку, такі інклюзивні та соціально важливі теми повинні продовжувати бути в центрі уваги. Вони дають нам можливість не лише подумати про себе, а й переосмислити ставлення до інших, стати більш відкритими та чуйними до проблем, які хвилюють наше суспільство. Мистецтво — це потужний інструмент, який дає можливість рухатися до кращого майбутнього, зберігаючи внутрішню гармонію та людяність навіть у найскладніші часи. [5]

ВИСНОВОК

У підсумку, порівнюючи твори, які мають спільні риси з балетною постановкою «Лісова пісня» Лесі Українки, можна виявити численні паралелі, що об'єднують їх навколо теми внутрішньої боротьби людини з навколишнім світом, природою, а також протистояння обмеженням і пошуку гармонії. Ці твори часто відображають глибокі емоційні та соціальні конфлікти, де через образи природи та людських стосунків передається складність людського існування. Незалежно від того, чи йдеться про класичні балети, чи інклюзивні хореографічні проекти, де беруть участь люди з

обмеженими можливостями, танець стає потужним способом самовираження і комунікації.

У таких творах танець не лише фізичний рух, а й засіб емоційного вираження. Він дає можливість передати боротьбу, страждання, стійкість і надію. Танець стає метафорою внутрішніх конфліктів, таких як боротьба за самовираження, протистояння з обмеженнями, страждання від соціальних чи фізичних труднощів, але також і шлях до гармонії. Тема війни, що сьогодні є особливо актуальною, може стати важливою складовою таких постановок. Вона відображає не тільки зовнішні конфлікти, а й глибокі внутрішні протидії: боротьбу за збереження людяності, ідентичності та духовної сили в умовах руйнівних подій.

У «Лісовій пісні» війна зображена як символічна боротьба людини з темними силами природи і соціальними обмеженнями. В образах Мавки та Лукаша можна побачити боротьбу між природною гармонією і людською цивілізацією, що є своєрідною метафорою внутрішньої боротьби за збереження ідеалів в умовах стресу та зовнішнього впливу. У свою чергу, такі інклюзивні проекти, як «Wheelchair Dance Project» Аарона Ватсона, також висвітлюють боротьбу не лише з фізичними обмеженнями, але й із зовнішніми упередженнями, які створюють бар'єри для повноцінного самовираження.

Використовуючи танець як метафору внутрішньої боротьби, ці твори допомагають глядачеві зрозуміти важливість вміння протистояти зовнішнім і внутрішнім перешкодам. Вони демонструють, як важливо не лише долати фізичні обмеження, але й знаходити внутрішню силу для збереження гармонії та духовної цілісності, навіть коли навколо все здається в руїнах. Під час війни, коли суспільство розділяється і переживає колосальні стреси, мистецтво є не тільки способом вираження болю, але й можливістю для відновлення, для пошуку надії і для зміцнення духу.

Тому такі твори, як «Лісова пісня» та «Wheelchair Dance Project», стають надзвичайно актуальними в сучасному світі, де питання інклюзії, боротьби з війною, обмеженнями та соціальними нерівностями мають величезне

значення. Вони наголошують на тому, що танець є універсальним засобом комунікації та самовираження для всіх людей, незалежно від їхніх фізичних можливостей або соціального статусу. Вони доводять, що навіть у найскладніші часи, через мистецтво можна знайти шлях до гармонії, відновлення і внутрішньої сили.

Таким чином, твори, подібні до «Лісової пісні», не лише розкривають глибину людської душі, але й звертаються до важливих соціальних проблем, зокрема війни, обмежень і боротьби за збереження людяності. Вони стають інструментами для змін у суспільстві, допомагаючи нам переосмислити значення сили духу, внутрішньої боротьби та можливості для самовираження навіть в умовах руйнування та травм.

РОЗДІЛ 1. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ЛІСОВА ПІСНЯ»

Натхненням для створення танцювальної сюїти став твір Лесі Українки, який має назву “Лісова пісня”. Ця драма є багатим джерелом образів, символів та настроїв, які легко перетворюються на виразні хореографічні форми. У драмі-феєрії зображується зіткнення світу природи з людським світом; кохання, свобода та внутрішня боротьба надають величезні можливості для створення динамічних і яскравих танцювальних сцен. Образи головних героїв легко трансформуються у танцювальні етюди та символічні рухи, передаючи почуття та внутрішні конфлікти.

“Лісова пісня” – це українська драматична історія кохання, що черпає натхнення з фольклорних мотивів, які супроводжуються музичною складовою, що гармонійно доповнює і підкреслює поетичність тексту Лесі Українки, роблячи його більш виразним у танці.

1.1 Основні характеристики хореографічного твору

Тема композиції: життя людини в природі, де панує гармонія, і в соціумі, де наявна дисгармонія.

Ідея композиції : утвердження цінностей гармонійного життя, де людина є частиною природи і діє вільно, в злагоді зі своїми почуттями та мріями. Звеличується краса людських стосунків, свобода вибору і прагнення до гармонії, а також засуджується людська жадібність до земних благ, яка затьмарює справжню суть буття.

Вид хореографії: бальна хореографія з використанням контемперарі та імпровізованих виразних стилістичних засобів.

Жанр: драма-феєрія.

Форма: хореографічна композиція.

Час дії: дія відбувається у міфічному лісі на Волині у XX столітті, протягом року

Місце дії: старезний міфічний ліс на Волині, Україна.

1.2 Дійові особи та їхня стисла характеристика:

Виконавці хореографічної сьюїти: лісові герої- Мавка, Лісовик, Водяник, Русалка; люди- Лукаш, Килина, дядько Лев.

Лукаш: молодий моторний хлопець, який по-людськи розуміє кохання.

Дядько Лев : позитивний, впевнений у своїх силах, розумний і добрий. Він є втіленням людської гармонії з природою.

Килина: молода дівчина, яка стала дружиною Лукаша. Працьовита та хитра, що стає причиною конфлікту з Лукашем жителі лісового царства.

Мавка: фантастичне створіння, приваблива на граціозна, чарівна, таємнича та ніжна лісова красуня .

Лісовик: міфічне створення, в образі старого діда з гарною спритністю.

Водяник: залицальник Мавки, що символізує молодість та волю.

Русалка : подруга Мавки, проте має зовсім інший характер. Вона підступна та лиха. Заздрить щастю Мавки й мріє погубити її коханого Лукаша, бажає йому смерті.

1.3 Лібрето

Події розгортаються в міфічному лісі, який пробуджується до нового життя. Лунає весела й жвава музика, що оживляє лісових істот і спонукає їх

до радісних ігор та танці. Двоє закоханих зустрічаються серед лісу, співають про своє кохання і мріють про щасливе майбутнє. Напруженість зростає: виникає конфлікт між лісовими істотами та людьми, які намагаються вторгнутися в їхній ліс. Починається боротьба за збереження лісу, і лісові істоти об'єднуються, щоб захистити свій дім від знищення. Зрештою, добро перемагає — люди змушені відступити, а лісові істоти святкують свою перемогу й обіцяють завжди бути разом. Вони співають пісню про щасливе життя у своєму лісі, де завжди панують мир і гармонія.

1.4 Розгорнутий зміст хореографічної сюїти.

Вступ: Старий ліс оживає на початку весни. В гущавині чути шепіт вітру та шелест листя. Здалеку з'являється лісова істота, стрімка і нестримна, наче весняна повінь. Її танець сповнений енергії і сили, вона рухається, як буря, розриваючи спокій лісу. Лісова істота зустрічає Русалку, яка кружляє навколо неї в грайливому хороводі. Її рухи плавні, мов хвилі на озері, але Русалка зупиняється і починає дорікати їй у зраді. Її танець стає різким і драматичним, відбиваючи біль її розбитого серця. З'являється інші лісові істоти, що починають дорікати один одного.

До лісу приходять Дядько Лев і його небіж Лукаш. Їх рухи спокійні і врівноважені, вони планують будівництво хати. Дядько Лев звертається до Лукаша, пояснюючи важливість та поважливе ставлення до мешканців міфічного лісу. Лукаш зупиняється, робить з очерету сопілку і починає грати веснянки. Мелодія сопілки пробуджує Мавку, яка спить у стовбурі старої верби. Її пробудження танцем наповнене ніжністю і легкістю, ніби вона сама - весна, що повертається до життя. Лісовик, поважний і мудрий, з'являється поруч і застерігає Мавку від близького знайомства з людським хлопцем. Він танцює навколо неї, зображуючи втрату свободи, яку може принести любов до звичайної людини. Лукаш, який не розуміючи, готується надрізати вербу. Мавка розуміючи ситуацію миттєво кидається в танець до нього, її рухи стрімкі і тривожні, вона просить не завдавати болі своїй сестрі. Лукаш зачарований міфічною дівчиною, припиняє свої дії та розмовляє з нею про кохання.

На сцені з'являються міфічні істоти лісу, охоплені ревностями, закликають заманити Лукаша в болото. Їх рухи стають все більш різкими та хаотичними, як і Лукаша, який, потрапляє у трясовину. Чарівна Мавка, охоплена панікою, робить все, щоб врятувати його. Разом вони знаходять щастя в обіймах одне одного.

Настає пізнє літо. Лукаш все частіше віддаляється від Мавки. Мати докоряє йому, що він проводить час з міфічною дівчиною і не приділяє час роботі. Мавка помічає зміну в Лукаші, і її танець стає тужливим і наповненим болем. Лукаш пояснює, що його матері потрібна невістка, яка буде працювати на полі і в хаті. Мавка намагається зрозуміти людські закони, але її серце наповнене сумнівами. Вона намагається робити всі людські справи, але ранив себе серпом. З'являється Килина — впевнена в собі, моторна дівчина. Її рухи наповнені рішучості та енергійності, вона вміло заманює Лукаша в свій танець, і той охоче погоджується допомагати їй. Мавка з відчаєм спостерігає за ними, її танець наповнений розчаруванням. Лісові герої намагаються втішити Мавку, нагадуючи їй про красу міфічного лісу та природи і свободу, яку вона має. Мавка в шаленому танці сповненому пристрасті просить повернути їй її колишню силу. Але раптом міфічний ліс почувши Мавку, прокидається повільно і зловісно, наближаючись до Мавки. Вона намагається протистояти йому, але, почувши, що Лукаш вирішив сватати Килину, її танець стає розпачливим. Мавка разом із лісовими друзями пірнає під землю.

Настає хмарна осіння ніч. Мавка, тепер лише тінь лісу стоїть біля хати Лукаша. Її рухи ледь помітні, наче вона сама стала частиною цього похмурого осіннього пейзажу. Килина вибігає з хати і, побачивши Мавку, починає її проклинати. Мавка повільно перетворюється на вербу. Лукаш, побачивши це, намагається зрозуміти, що сталося. Він переводить погляд на хлопчика, який грає на сопілці. Лукаш починає грати, і чує загадковий голос Мавки. Килина, розлючена, дає йому сокиру і наказує зрубати вербу. Лукаш намагається, але не може, його руки тремтять, серце стискається. Тоді Килина сама замахується на вербу, але в ту ж мить з'являється Лісовик, який

спалахує полум'ям і підпалює вербу, а потім хату. У хаосі і вогні Мавка зникає, залишаючи Лукаша наодинці з його сумом. В кінці Лукаш стоїть на руїнах, він знаходить стару сопілку, і з-за берези виходить тінь Мавки, прозора, але все ще жива в його серці. Вона просить його заграти і він починає грати, ніби намагаючись повернути ті щасливі миті, що вже не повернуться.

1.5. Драматургія хореографічної композиції.

ВСТУП

Формування вступної частини починається з групи танцівників у динамічній формі, а потім стрімко збирається, для сформування цілісності групи танцівників, щоб відділити дійові особи.

Експозиція

Сцена починається з плавних, але чітких рухів дядька Лева і Лукаша. Їх танець нагадує стандартний вальс, що символізує стабільність і ритм життя. Їхні рухи великі та впевнені, немов відображають важливість завдання — будівництва хати. Руки Лукаша тримають уявну сопілку, він поступово переходить до граціозної гри на ній, створюючи мелодію, яка стає ключем до подальших подій.

Зав'язка

Музика змінюється на ніжнішу і плавнішу. Мавка пробуджується від зимового сну. Її рухи на початку схожі на повільні обертання та згинання тіла, характерні для сучасної хореографії. Її танець плавно переходить у чуттєві контемпорарі рухи, що символізують її зв'язок із природою. Почувши сопілку Лукаша, вона набирає енергії і починає рухатися більш динамічно, з використанням елементів класичного бального танцю, що символізує пробудження і зацікавленість хлопцем.

Розвиток дії

На сцену виходить Килина. Її рухи в стилі латини — швидкі, ритмічні, з акцентом на відточені лінії та впевненість. Килина танцює з Лукашем, виконуючи пристрасну румбу, що демонструє її домінуючу позицію. Вона навмисно протистоїть Мавці, втілюючи в рухах владність і чуттєву силу.

Контраст між плавними рухами Мавки та агресивнішою хореографією Килини підкреслює їхнє протистояння. Мавка поступово відступає, її танець стає менш енергійним, вона втрачає бажання боротися і погоджується покинути цей світ. Її останні рухи — повільні повороти та згинання тіла в стилі контемпорарі — символізують внутрішню втому і кінець боротьби.

Кульмінація

Мавка танцює в тіні підземелля, її рухи повільні та глибоко емоційні, характерні для бальної хореографії, а саме ніжної румби Лукаш перетворюється на звіра — його рухи різкі, агресивні, з елементами бального танцю, що нагадують джайв, підкреслюючи внутрішню боротьбу. Під впливом Килини, яка жорсткими, точними рухами пасодобля «закляла» Мавку в вербу, сцена набуває напруженості. Перелесник, втілення вогню, у своєму танці виконує швидкі та стрімкі рухи, характерні для ча-ча-ча, оточуючи Вербу-Мавку вогнем. Під його ритми верба починає палати, а разом із нею — і все господарство. Танцівники синхронно виконують оберти й різкі переходи разом з танцем ча-ча-ча, що символізують хаос вогню.

Розв'язка

Лукаш, охоплений почуттями втрати, танцює свій останній танець із повільними рухами в стилі сучасної хореографії. Його тіло завмирає, як символ замерзання, він поступово зникає у холоді. Килина виходить зі сцени швидкими і різкими рухами латини, наче тікаючи від наслідків своїх дій. На сцені залишається верба, яка символізує Мавку. Її рухи перетворюються на тонкі і ледь помітні хвилювання гілок. Останній монолог Мавки звучить на фоні її тендітних рухів, що відображають її перехід у вічність і злиття з природою.

1.6. Музичний аналіз.

Музика по танцю «Лісова пісня» сформовано Христиною Соловій «Лісова пісня» у мелодії використані елементи народної музики, мелодійні лінії й лірика, натхненні однойменною драмою-феєрією Лесі Українки.

Темп приблизно 80-90 ударів на хвилину (BPM). Це підкреслює спокій і ліричність, водночас дає змогу вокалу і музичним інструментам звучати виразно й м'яко.

Музична композиція іде протягом 3 хвилин 35 секунд.

ВСТУП

Композиція починається з емоційного вступу, в якому звучить поєднання звукових ефектів і чоловічого сольного співу, що підкреслює драматичний характер твору. Сопровід перкусії у формі каденції створює напругу і додає ритмічній варіативності. Важливим є темпоритм вступу — 4/4, повільний (*ad libitum*), що дозволяє слухачеві поступово занурюватись у атмосферу пісні, не форсуючи розвиток.

ПЕРША ЧАСТИНА

Після тривалого вступного каденційного співу починається перша частина композиції в темпі 4/4 (*Allegro moderato* 108). Ритмічна основа відзначається подвійними ударами дрібниць перкусії (2/16), що створює відчуття імпульсивного руху. Акценти на потужний час такту, підкріплені звуками великого барабану, надають структурі стабільності і ритмічній силовій підтримки. Ця ритмічна фігура зберігається на протязі 10 тактів і завершується генеральною паузою (G.P.), що підвищує драматичний ефект і дає слухачеві можливість зробити паузу для глибшого сприйняття наступних частин.

ДРУГА ЧАСТИНА

Тема жіночого сопрано вступає на фоні низькочастотного бурдону, створеного інструментами з глибокими тонами, такими як контрабас або туба, що надає композиції певної “важкості”. Ритмічна структура цієї частини має свою особливість — перкусія звучить у схемі 4/4 з трьома ударами на кожний такт, пропускаючи перший час, що додає відчуття неповної ритмічної пульсації. Цей елемент підсилює відчуття руху і ритмічного потоку. Після цього відбувається зміна ритмічної формації на 2/8, що підкреслює певну напругу та підвищує емоційну виразність. Пісня завершується ферматним тактом, що надає певну точку зупинки перед розвитком наступної частини.

ТРЕТЯ ЧАСТИНА

У третій частині композиції відбувається розвиток музичних тем. Зміна ритму на *Alla breve* (розмір 2/2) вказує на прискорення темпу і зміну характеру. П'ять секцій по чотири такти допомагають структурно організувати цей розвиток, а останній такт із прискоренням (*accelerando*) створює ефект напруженості, що розвивається в кульмінацію. Важливим елементом є значна роль перкусії, яка розвивається за допомогою великої та малої перкусії, підсилюючи драматизм і динамічний розвиток композиції. Завершується частина генеральною паузою (G.P.), що дає можливість підготувати слухача до наступної кульмінаційної фази.

ЧЕТВЕРТА ЧАСТИНА

Кульмінація композиції має в собі емоційну насиченість і гармонійну складність. Звучить мелодія з гармонією, побудованою на традиційних ступенях китайської епічної музики (I, IV#, V, IV, II, VII, VI, VII). Це додає композиції певного екзотичного колориту і відчуття епічного масштабу. На другому квадраті звучання, яке є важливою структурною одиницею, до музики приєднується чоловічий голос, що нагадує початкову фразу пісні, що символізує перехід до завершення твору.

ФІНАЛ

У фіналі композиції співає дует чоловіка та жінки, що є своєрідною компіляцією з попередніх частин. Цей момент злиття двох голосів у кінці композиції підкреслює гармонійне завершення, де відчувається єдність теми. Темп спокійний, музика поступово виводить до *дімінуендо*, що створює плавний і спокійний фінал. Кульмінаційний момент фіналу ознаменований ударом великої перкусії, що підкреслює завершеність епічного твору.

1.7. Костюми (опис).

Мавка: сорочка-сукня білого кольору довга, поясна стрічка, пов'язка украшенна орнаментом, босоніж.

Лісовик: сорочка прикрашена узорами та довгі темні штани, босоніж.

Водяник: сорочка синього кольору, довгі темні штани, босоніж.

Русалка:сукня у рожево-синьому кольорі з легкої тканини, головний убір прикрашений орнаментом з мушлями, босоніж

Лукаш:сорочка темного кольору, темні штани, закриті взуття.

Килина:сорочка з цупкої тканини темного кольору, спідниця чорна, хустка темна, босоніжки

Дядько Лев:стара сорочка з світлої тканини, світлі штани, головний убір хустка, плетені босоніжки.

1.8 Реквізити.

Мавка: вінок із квітів — символізує її зв'язок із природою.Довгі шовкові стрічки ата легка прозора тканина.

Лісових духів: кольорові стрічки.

Довгі шалі або стрічки для імітації води, хвиль чи магії.

1.9 Світлова партитура.

00:00-00:30- розсіяне приглушене світло, що охоплює всіх лісових істот

00:30-30:00- підкреслення першої зустрічі закоханих Мавки та Лукаша

30:00-01:00- поступово світло додається, що відображає конфлікт

03:00-03:35- розсіяне світло, що супроводжується до кінця

РОЗДІЛ 2. ПОСТАНОВЧИЙ ПЛАН ХОРОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ "ЛІСОВА ПІСНЯ"

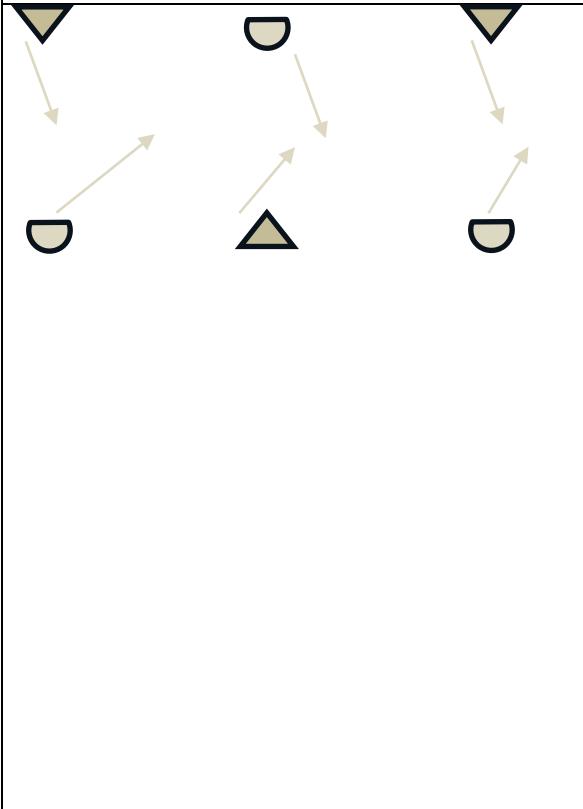
Умовні позначення:

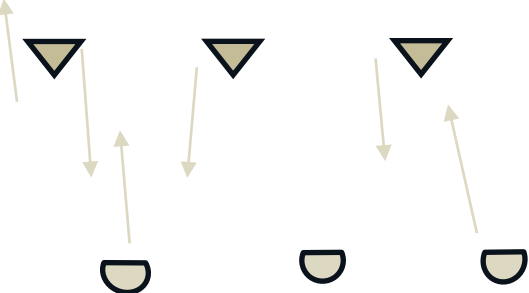
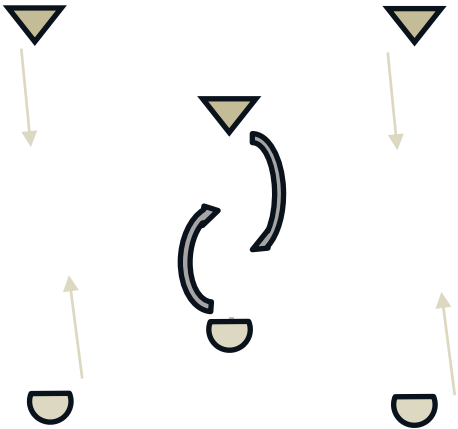
Партнер (хлопчик)-

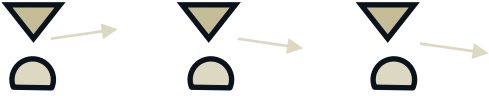
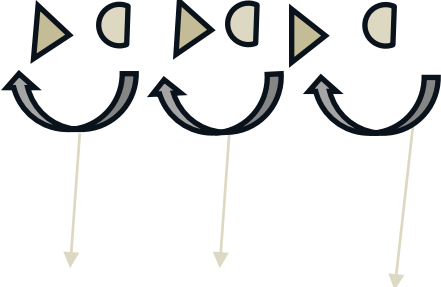
Партнерка (дівчинка)-

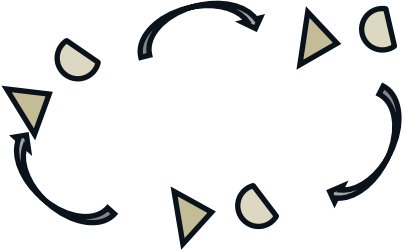
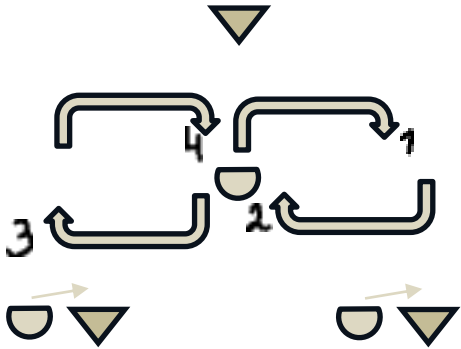
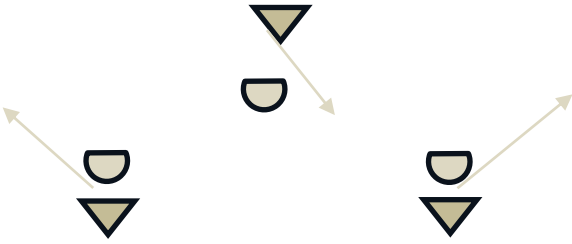
Напрямок руху -

Напрямок повороту -

Малюнок	Кількість тактів	Анотації до дії
	1-8 т-т.	Партнери виходять на сцену довільними кроками, з легким підйомом і опусканням корпусу. Плавні обертання для створення атмосферного ефекту. Партнери виконують плавні кроки вперед і назад, кожен оберт на 3-й рахунок такту, символізуючи рух дерев і вітерець.
	9-16 т-т.	Партнери зближуються в закрити позицію, виконуючи флейке віденського вальсу. Вони починають крутитися навколо один одного, плавно рухаючись по колу.

	17-20 т-т.	Партнери виконують лівий поворот віденського вальсу, партнерка — правий поворот віденського вальсу.
	21-24 т-т.	Партнер робить крок вперед лівою ногою, партнерка — назад правою ногою. Обидва починають виконувати Фоловей форстеп, рухаючись назустріч один одному.
	25-27 т-т.	Тацівники ви конують натуральний правий оберт. Хлопець(1) Дівчина(1) виконують натуральний правий оберт з просуванням один одному на зустріч.
	27-28 т-т.	Партнери виконують зміну вперед з натурального повороту, рухаючись назустріч один одному.

	29-32 т-т.	21-22 т-т. Партнери виконують шасе з лівої ноги. Партнерки виконують шасе з правої ноги
	23-36 т-т.	Партнери виконують закритий хіп-твіст з правої ноги. Партнерка — віяло з правої ноги, завершення виконується в алімано.
	37-40 т-т.	Партнери виконують спіральне закінчення. Партнерка виконує закритий хіп-твіст з спіральним закінченням та поворотом на 3 кроках.
	41-42 т-т.	Партнери та партнерки виконують відритий чек(нью-йорк)
	43-46 т-т.	Партнери та партнерки виконують віяло, відкритий основний рух (клюшка)

	47- 50 т-т.	Правий поворот віденського вальсу з додаванням повороту під рукою у партнерки.
	47-50т-т.	Танцівники рухаються правим поворотом віденського вальсу з додаванням повороту у партнерки. Після завершення правого повороту, танцівники розходяться по точкам лівим поворотом
	51-56т-т.	У центрі дівчина виконує сольну партію румби (Sliding dors). Інші танцівники виконують Танцівники виконують основний рух
	57-60т-т.	Основний рух- віяло-алемана- натульна дзига- основний рух
	61-64т-т.	Завершення

ВИСНОВКИ

Хореографічна композиція «Лісова пісня», створена на основі однойменної драма-фієрії Лесі Українки, є багатогранним і глибоко символічним твором, що інтегрує елементи українського фольклору, модернізму та сучасних хореографічних прийомів. Вона відкриває нові можливості для осмислення класичного твору, роблячи його актуальним у контексті сучасного мистецтва та соціальних умов людства. Природа в «Лісовій пісні» стає не лише декорацією, але й активним учасником драматичного процесу, що дозволяє глибше осмислити взаємодію людини з навколишнім світом. Ліс, у своєму символічному значенні, виступає як арена внутрішніх переживань, а також простір, що відображає складність людської душі і її прагнення до гармонії.

Вивчення хореографічних аналогів, таких як балетні постановки Наталії Скорульської та Віктора Литвинова, дозволило осмислити роль символізму, музики та сценічного простору в інтерпретаціях «Лісової пісні». Це дало змогу визначити основні принципи створення сучасної композиції. Використання хореографічних аналогів дозволяє порівняти різні підходи до передачі теми на сцені, зокрема аналізуючи як перформанси співвідносяться з класичними літературними та музичними традиціями, а також з тим, як сучасні хореографи трансформують ці традиції через інноваційні прийоми.

Символи, такі як Мавка та природа, відображають протистояння гармонії та руйнування, внутрішній конфлікт і пошук свободи. Через рухи, пластичність і музику вдалося передати не лише сюжет, а й філософські аспекти твору. Рухи, що поєднують елементи традиційних українських танців з сучасними хореографічними техніками, допомагають розкрити емоційний стан героїв, передати їхній внутрішній пошук та боротьбу. Що стало потужним засобом передачі емоцій, дозволяючи відобразити почуття героїв, їхні переживання та взаємини. Контрасти в рухах, динаміці й темпоритмі підсилюють емоційний вплив на глядача, створюючи ефект глибокого переживання, що захоплює увагу і водночас викликає роздуми.

Включення сучасних хореографічних технік і акцент на актуальні соціальні теми, такі як боротьба за гармонію в умовах хаосу, зокрема війни, зробили композицію близькою до сучасної аудиторії. Мавка, як персонаж, який є символом боротьби за збереження природної і внутрішньої гармонії, водночас постає і як уособлення прагнення до миру в умовах сучасних соціальних та політичних криз. Відповідно, хореографія композиції акцентує на емоційному напруженні, яке виникає між бажанням досягти гармонії та хаосом навколишнього світу, що відображає реалії нашого часу.

Використання фольклорних мотивів та образів української культури зміцнює національну ідентичність та збагачує хореографічне мистецтво новими формами самовираження. Через танець можна не тільки відобразити традиції, але й актуалізувати культурну спадщину, надаючи їй нове дихання в умовах сучасності. Цей творчий процес створює інтерпретацію традицій, яку можна сприймати як одночасну спробу збереження культурної пам'яті та осмислення того, що значить бути частиною української нації в сучасному світі.

На мою думку, хореографічна композиція «Лісова пісня» не лише розширює межі сучасного мистецтва, але й виконує важливу культурну та соціальну місію. Вона показує, як класичний твір може набути нового звучання, залишаючись актуальним і здатним передати глибокі емоційні переживання та важливі соціальні теми. Це не лише творчий виклик, а й глибоке осмислення того, як мистецтво може стати інструментом для обговорення важливих питань сучасності, таких як війна, мир, гармонія та внутрішній конфлікт особистості. Ця робота демонструє силу хореографії як універсальної мови, здатної об'єднувати минуле, сучасність і майбутнє, що дозволяє по-новому поглянути на класичні твори через призму сьогодення, відкриваючи нові можливості для розвитку хореографії як мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бенч-Шокало О.Г. Український хоровий спів. Актуалізація звичаєвої традиції: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. - К.: Ред. ж-лу "Український Світ", 2002. - 440 с.: фотоіл.
2. Гуменюк А.І. Український народний хор: Метод. поради. - 2-е, випр. і доп. - К.: Муз. Україна, 1969. - 118 с.
3. Іваницький А.І. Українська народна музична творчість: Навч. посібник / Під ред. М.М. Поплавського; М-во культури і мистецтв України; КНУКіМ. - 2-ге вид., допрац. - К.: Муз. Україна, 1999. - 222 с.: нот.
4. Квітка К.В. Лисенко як збирач народних пісень // Повідомлення музично-етнографічного кабінету / Укр. Акад. наук. - К.: Друкарня Київської філії Книгоспілки, 1923. - Ч. 1. - 18 с.
5. Квітка К.В. Порфирій Демуцький // Вибрані статті. Ч. 2. Фольклористичні праці / Упор. та комент. А.І. Іваницького. - К.: Муз. Україна, 1986. - С. 78-129.
6. Козак С.Д. Григорій Верьовка: Біограф. повість. - К.: Молодь, 1981. - 232 с. - (Уславлені імена: Сер. біогр. творів; Вип. 51).
7. Лащенко А.П. Хоровая культура: аспекты изучения и развития. - К.: Муз. Україна, 1989. - 134 с.
8. Перепелюк В.М. Повість про народний хор: Сторінки з щоденника / Літературний запис В. Данилейка. - К.: Муз. Україна, 1970. - 260 с.
9. Морозова, Т. І. Мистецтво танцю в культурі України / Т. І. Морозова. — Одеса: Творчість, 2016. — 170 с.
10. Олефір, В. М. Інклюзивний підхід у сучасному балеті / В. М. Олефір. — Київ: Наукова думка, 2022. — 230 с.
11. Прокопенко, І. П. Традиції українського народного танцю в сучасній хореографії / І. П. Прокопенко. — Харків: Крок, 2015. — 220 с.
12. Романова, Н. В. Інклюзивне мистецтво та танець / Н. В. Романова. — Львів: Літературна спадщина, 2021. — 180 с.
13. Сидоренко, О. П. Хореографічна адаптація для людей з обмеженими можливостями / О. П. Сидоренко. — Київ: Наукова думка, 2020. — 160 с.
14. Соколова, М. І. Фольклорні мотиви в сучасній хореографії / М. І. Соколова. — Одеса: Творчість, 2015. — 150 с.
15. Інтернет-ресурс: Яковлева, І. Інклюзивне мистецтво: сучасні тенденції. Культура України. URL: <https://culture.ua/inklyuzyvne-mystetstvo>
16. Шевченко, Ю. О. Інклюзивні танцювальні практики / Ю. О. Шевченко. — Київ: Вища школа, 2018. — 190 с.
17. Інтернет-ресурси:
Мельник, Т. Лісова пісня як бренд українського балету. День. — 12 лютого 2024 року. URL: <https://day.kyiv.ua/article/kultura/lisova-pisnya-yak-brend-ukrayinsko-ho-baletu>
18. Електронний ресурс:
Мельник, Т. Інклюзивний підхід у хореографії: можливості та перспективи. Літературна спадщина. URL: <https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/nauk.-vyd.-KHoreohrafichne-m-vo-v-Ukr.-ta-sviti-tradytsii-ta-tendentsii-rozv.pdf>

- 19.Dance, S. Inclusive Dance Practices in Modern Choreography. *International Dance Journal*, 2022. 32(4). — С. 45–60.
- 20.Hennessey, M. The Role of Dance in Modern Society. *Dance Studies Review*, 2019. 21(3). — С. 123–134.
- 21.Johnson, D. Accessibility in the Arts: Dance for Everyone. *Journal of Contemporary Dance*, 2020. 15(1). — С. 5–17.
- 22.Knight, L. The Global Impact of Folk Dance on Modern Ballet. *International Journal of Performing Arts*, 2021. 34(2). — С. 78–92.
- 23.Газетна стаття: Зінченко, Л. Інклюзивність в українському мистецтві танцю. *Культура і життя*. — 15 травня 2019 року. — С. 24.
- 24.Richards, A. Cultural Heritage and the Influence of Dance in National Identity. *Global Dance Studies*, 2017. 10(1). — С. 32–40.
- 25.Sánchez, J. Choreography and Accessibility: New Pathways for Inclusive Dance. *International Dance Network*, 2021. 12(2). — С. 95–104.
- 26.Thomas, E. Inclusive Choreography and the Modern Stage. *Dance & Society Journal*, 2022. 25(5). — С. 34–47.

ДОДАТКИ